

Brussel, 10 oktober 2023
(OR. en)

13857/23

**Interinstitutioneel dossier:
2022/0345(COD)**

**ENV 1087
SAN 569
COMPET 956
CONSOM 348
AGRI 592
CODEC 1785**

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	Raad
nr. vorig doc.:	13329/23
nr. Comdoc.:	14223/22 + ADD 1 - COM(2022) 541 final + Annexes
Betreft:	Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (herschikking) - Algemene oriëntatie

I. INLEIDING

1. Op 26 oktober 2022 heeft de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (herschikking) ingediend. Op 4 november 2022 heeft de Commissie haar voorstel en de bijbehorende effectbeoordeling aan de Groep milieu voorgelegd.

2. De richtlijn heeft tot doel het milieu te beschermen tegen de nadelige gevolgen van lozingen van stedelijk afvalwater en van lozingen uit bepaalde bedrijfstakken, en ervoor te zorgen dat huishoudelijk en industrieel afvalwater doeltreffend wordt opgevangen, behandeld en geloosd. Deze herschikking heeft tot doel de inmiddels dertig jaar oude richtlijn te actualiseren en de resterende bronnen van verontreiniging uit stedelijke bronnen aan te pakken, de richtlijn beter af te stemmen op de doelstellingen van de Europese Green Deal, en het beheer van stedelijk afvalwater te verbeteren.
3. In het Europees Parlement werd het dossier doorverwezen naar de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid (ENVI), die Nils Torvalds (Renew Europe, Finland) als rapporteur heeft aangewezen. Op 20 september 2023 heeft de Commissie ENVI haar verslag goedgekeurd. Op 5 oktober 2023 heeft het Europees Parlement zijn standpunt vastgesteld.
4. Op 22 februari 2022 heeft het Europees Economisch en Sociaal Comité advies uitgebracht. Op 5 juli 2023 heeft het Comité van de Regio's advies uitgebracht.
5. Op groepsniveau is het voorstel besproken in twaalf vergaderingen, onder het Tsjechische, het Zweedse en het Spaanse voorzitterschap. Tijdens het Spaanse voorzitterschap zijn er drie compromisteksten besproken en is er op deskundigenniveau aanzienlijke vooruitgang geboekt.
6. Voorts is er een gedachtewisseling gehouden tijdens de zitting van de Raad Milieu van 16 maart 2023.

7. Naar aanleiding van de bespreking en de opmerkingen van de delegaties in de vergadering van de Groep milieu van 26 september 2023 heeft het voorzitterschap een herziene compromistekst voor een algemene oriëntatie voorgelegd voor bespreking door het Coreper op 4 oktober 2023. De meeste delegaties steunden de aanpak van het voorzitterschap, maar verscheidene lidstaten hadden nog enkele bedenkingen bij specifieke kwesties, zoals uitvoeringstermijnen en drempels voor de toepasselijkheid van de richtlijn, alsmede de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid en energieneutraliteit. Bijgevolg heeft het voorzitterschap in de compromistekst voor een algemene oriëntatie verdere wijzigingen aangebracht, met name met betrekking tot de artikelen 3, 4, 6, 15, 18 en 24 (hogere drempels voor het activeren van de verplichtingen krachtens de richtlijn met betrekking tot opvangsystemen en afzonderlijke systemen, tot secundaire behandeling, tot vooraf vastgestelde voorschriften en/of bijzondere vergunningen, tot het soort maatregelen dat door de lidstaten moet worden genomen wanneer er risico's zijn vastgesteld, en tot de verplichting om het publiek te informeren), artikel 11 (energieneutraliteit en een verhoogd percentage van de energie die uit externe bronnen kan worden verkregen), artikel 15 (verduidelijking van de niet-achteruitgangsclausule – de zogeheten "Weser-fix") en artikel 17 (meer flexibiliteit ten aanzien van de lijst van volksgezondheidsparameters bij het toezicht op stedelijk afvalwater). Deze wijzigingen zijn ook terug te vinden in de overeenkomstige overwegingen.

II. CONCLUSIE

8. Het voorzitterschap heeft een compromistekst voor een algemene oriëntatie proberen voor te leggen die een delicaat evenwicht vormt tussen de doelstellingen en de integriteit van de voorgestelde richtlijn en de nodige flexibiliteit om tegemoet te komen aan de bezwaren van de delegaties. De compromistekst staat in de bijlage bij deze nota. Wijzigingen ten opzichte van het Commissievoorstel zijn **vetgedrukt** en geschrapte passages zijn aangegeven met [...]. De meest recente wijzigingen, naar aanleiding van de vergadering van het Comité van permanente vertegenwoordigers van 4 oktober zijn **vetgedrukt en onderstreept** en geschrapte passages zijn aangegeven met [...].
9. De Raad wordt verzocht overeenstemming te bereiken over de algemene oriëntatie in de bijlage bij deze nota. De algemene oriëntatie zal het mandaat van de Raad vormen voor de toekomstige onderhandelingen met het Europees Parlement in het kader van de gewone wetgevingsprocedure.

Voorstel voor een

RICHTLIJN VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (herschikking)

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 192, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité¹,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's²,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

¹ PB C [...] van [...], blz. [...].

² PB C [...] van [...], blz. [...].

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Richtlijn 91/271/EEG³ van de Raad is herhaaldelijk en ingrijpend gewijzigd⁴. Aangezien er nieuwe wijzigingen nodig zijn, dient ter wille van de duidelijkheid tot herschikking van die richtlijn te worden overgegaan.
- (2) Bij Richtlijn 91/271/EEG is het rechtskader vastgesteld voor het opvangen, behandelen en lozen van stedelijk afvalwater en het lozen van biologisch afbreekbaar afvalwater van bepaalde bedrijfstakken. **Stedelijk afvalwater kan bestaan uit verschillende mengsels van huishoudelijk afvalwater, stedelijk afvloeiingswater en niet-huishoudelijk afvalwater van andere oorsprong. Afvalwater van instituten zoals kantoren, scholen, keukens waar voedsel wordt bereid enz., dat voornamelijk afkomstig is van de menselijke stofwisseling, wordt ook als huishoudelijk afvalwater aangemerkt. [...]** Richtlijn 91/271/EEG heeft tot doel het milieu te beschermen tegen de nadelige gevolgen van ontoereikend behandelde lozingen van stedelijk afvalwater. Deze richtlijn moet op dezelfde doelstelling gericht blijven en daarnaast ook een bijdrage leveren aan de bescherming van de volksgezondheid, wanneer bijvoorbeeld stedelijk afvalwater wordt geloosd in zwemwater of in waterlichamen die gebruikt worden voor de winning van drinkwater, of wanneer stedelijk afvalwater wordt gebruikt als indicator voor parameters die relevant zijn voor de volksgezondheid. De richtlijn moet ook voor verbetering zorgen van de toegang tot sanitaire voorzieningen en tot essentiële informatie in verband met de governance van de werkzaamheden bij het opvangen en de behandeling van stedelijk afvalwater. Tot slot moet deze richtlijn bijdragen tot de geleidelijke [...] **terugdringing** van de uitstoot van broeikasgassen als gevolg van de werkzaamheden bij het opvangen en de behandeling van stedelijk afvalwater [...] door energie-efficiëntie en de productie van hernieuwbare energie te stimuleren, en moet zij zo bijdragen aan de doelstelling van klimaatneutraliteit in 2050 die krachtens Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad⁵ is vastgesteld.

³ Richtlijn 91/271/EEG van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (PB L 135 van 30.5.1991, blz. 40).

⁴ Zie deel A van bijlage VII.

⁵ Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 ("Europese klimaatwet") (PB L 243 van 9.7.2021, blz. 1).

- (3) De Commissie heeft in 2019 een evaluatie uitgevoerd van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad in het kader van het programma voor gezonde en resultaatgerichte regelgeving⁶ (de "evaluatie"). Uit die exercitie is gebleken dat het nodig was sommige bepalingen van die richtlijn bij te werken. Er werden drie belangrijke overblijvende bronnen van verontreiniging door stedelijk afvalwater vastgesteld die vermeden kunnen worden, namelijk overstorting van [...] **rioolwater** en **verontreinigde lozingen van** stedelijk afvloeiingswater, potentieel slecht functionerende afzonderlijke systemen (d.w.z. systemen voor de behandeling van huishoudelijk afvalwater dat niet in opvangsystemen terechtkomt) en kleine agglomeraties die op dit moment niet volledig onder Richtlijn 91/271/EEG vallen. Die drie verontreinigingsbronnen vormen een aanzienlijke belasting voor de oppervlakte-waterlichamen in de Unie. Bovendien werd in het evaluatieverslag ook benadrukt dat de transparantie en de governance van de werkzaamheden in verband met stedelijk afvalwater verbetering behoeven, dat de door de sector voor de behandeling van stedelijk afvalwater geboden kans moet worden gegrepen om het potentieel ervan voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie te benutten en concrete stappen te zetten op weg naar energie-neutraliteit als bijdrage aan klimaatneutraliteit, en dat het toezicht op stedelijk afvalwater wat betreft gezondheidsparameters zoals het COVID-19-virus en zijn varianten, moet worden geharmoniseerd ter ondersteuning van maatregelen op het gebied van de volksgezondheid.
- (4) Kleine agglomeraties vormen een aanzienlijke belasting voor 11 % van de oppervlakte-waterlichamen in de Unie⁷. Om de verontreinigingen van dergelijke agglomeraties te bestrijden en om lozingen van onbehandeld stedelijk afvalwater in het milieu te voorkomen, moet het toepassingsgebied van deze richtlijn alle agglomeraties met [...] **1 250** inwonerequivalenten (i.e.) en hoger omvatten.

⁶ Werkdocument van de diensten van de Commissie "Executive summary of the evaluation of the Council Directive 91/271/EEC of 21 May 1991, concerning urban waste-water treatment" (samenvatting van de evaluatie van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater) (SWD(2019) 701 final).

⁷ Verslag van het EEA, European waters: Assessment of status and pressures 2018, nr. 7/2018.

- (5) Om een doeltreffende behandeling van stedelijk afvalwater vóór lozing in het milieu te waarborgen, moet al het stedelijke afvalwater van agglomeraties met [...] **1 250** i.e. en hoger in gecentraliseerde opvangsystemen worden opgevangen, **tenzij de lidstaten op grond van deze richtlijn een afwijking rechtvaardigen voor het gebruik van afzonderlijke systemen. Bij het afbakenen van hun agglomeraties moeten de lidstaten rekening houden met de indicatieve referentiedrempel van 10 tot 25 i.e. per hectare waarboven de bevolking, al dan niet gecombineerd met economische activiteiten, in een specifiek gebied als voldoende geconcentreerd wordt beschouwd.** Indien [...] opvangsystemen al bestaan, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat alle bronnen van [...] huishoudelijk afvalwater daarmee zijn verbonden.
- (5a) **[...] Er zullen aanzienlijke investeringen nodig zijn om aan de bij deze [herschikte richtlijn] ingevoerde vereisten te kunnen voldoen. Bovendien hebben de lidstaten die in of na 2004 tot de Unie zijn toegetreden, reeds meer recente investeringen moeten doen om de richtlijn uit te voeren. Daarom moet de specifieke situatie van [...] die lidstaten, [...] die in of na 2004 tot de Unie zijn toegetreden en die een groot aantal kleine agglomeraties hebben waarvoor de nieuwe vereisten van de richtlijn gevolgen zullen hebben wat betreft het opvangen en behandelen van stedelijk afvalwater voor agglomeraties tussen [...] 1 250 en 2 000 i.e., in aanmerking worden genomen doordat hun wordt toegestaan [...] de termijnen voor het nakomen van deze nieuwe vereisten in hun nationale uitvoeringsplan te verlengen. Agglomeraties met minder dan 2 000 i.e. waar reeds opvangsystemen voorhanden zijn en die stedelijk afvalwater lozen in zuiveringsinstallaties in een andere agglomeratie, mogen niet worden meegeteld bij de berekening van het percentage bij de toepassing van de in artikel 23, lid 5, punt a), bedoelde afwijking.**

- (5b) De lidstaten moeten meer tijd krijgen voor de aanleg van opvang- en behandelingsinfrastructuur in agglomeraties van [...] **1 250 tot 2 000** i.e. wanneer kan worden aangetoond dat verwezenlijking van de vereiste infrastructuur bijzonder moeilijk is omdat cultureel erfgoed in stand moet worden gehouden conform de in artikel 167 VWEU genoemde doelstellingen.
- (6) [...] **Indien** kan worden aangetoond dat het opzetten van, **of het verbinden met**, een gecentraliseerd opvangsysteem voor stedelijk afvalwater geen milieu- **of gezondheidsvoordelen** zou opleveren, **technisch niet haalbaar zou zijn**, of [...] excessieve kosten met zich mee zou brengen, moet de lidstaten [...] worden toegestaan om afzonderlijke systemen te gebruiken om stedelijk afvalwater **op te vangen, op te slaan en, indien van toepassing, te behandelen**, zolang zij hetzelfde [...]niveau van **bescherming van het milieu, met inbegrip van het grondwater en de betrokken hydrogeologische omstandigheden**, waarborgen [...]. **Afzonderlijke systemen kunnen bestaan uit verschillende soorten opvang-, opslag- en behandelingsystemen, zoals op de natuur gebaseerde oplossingen, kleinschalige behandelingsystemen en tanks voor tijdelijke opslag in combinatie met regelmatige afvoer naar waterzuiveringsinstallaties.** [...]
- (6a) Daartoe moeten de lidstaten nationale, **regionale en lokale** registers aanleggen om de afzonderlijke systemen **en systemen voor tijdelijke opslag** vast te stellen die op hun grondgebied worden gebruikt en alle nodige maatregelen nemen om te waarborgen dat het ontwerp van die systemen geschikt is, dat de systemen naar behoren worden onderhouden en dat zij **op basis van een risicogebaseerde benadering** aan een regelmatige nalevingscontrole worden onderworpen. De lidstaten moeten met name waarborgen dat de afzonderlijke systemen die voor het opvangen en opslaan van stedelijk afvalwater worden gebruikt, ondoorlatend en lekvrij zijn, en dat er met regelmatige en vaste tussenpozen controles en inspecties van de systemen worden uitgevoerd. **Wanneer afzonderlijke systemen worden gebruikt voor de opvang en/of behandeling van meer dan 2 % van de belasting van stedelijk afvalwater op nationaal niveau van agglomeraties met 2 000 i.e. en hoger**, moeten de lidstaten de Commissie op de hoogte brengen van de redenen waarom zij in plaats van opvangsystemen afzonderlijke systemen gebruiken, de mate waarin die systemen aan de krachtens deze richtlijn vastgestelde normen voldoen en de maatregelen die zijn genomen om het gebruik van dergelijke systemen te beperken. De Commissie moet de bevoegdheid krijgen om uitvoeringshandelingen vast te stellen ter bepaling van de vorm van de verslaglegging en de mate van gedetailleerdheid van de door de nationale autoriteiten te verstrekken informatie.

- (7) De overstorting van [...] **rioolwater** en stedelijk afvloeiingswater vormen tijdens regenval een aanzienlijke overblijvende bron van verontreiniging die in het milieu wordt geloosd. Er wordt verwacht dat de hoeveelheid water die op deze manier vrijkomt, zal toenemen vanwege de gecombineerde effecten van urbanisatie en de geleidelijke verandering van het neerslagpatroon in verband met de klimaatverandering. Er moeten op lokaal niveau oplossingen worden uitgewerkt om die bron van verontreiniging te verminderen waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke lokale omstandigheden. Die oplossingen moeten worden gebaseerd op geïntegreerd kwantitatief en kwalitatief waterbeheer in stedelijke gebieden. De lidstaten moeten daarom zorgen dat er op lokaal niveau geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater worden vastgesteld voor alle agglomeraties met 100 000 i.e. en hoger, aangezien die agglomeraties verantwoordelijk zijn voor een aanzienlijk deel van de vrijgekomen verontreiniging. Bovendien moeten er ook geïntegreerde beheersplannen worden opgesteld voor stedelijk afvalwater voor agglomeraties met 10 000 tot 100 000 i.e. indien overstorting van [...] **rioolwater** of stedelijk afvloeiingswater een risico vormt voor het milieu en de gezondheid van de mens. **Deze plannen moeten maatregelen omvatten om de mogelijk aanzienlijke verontreiniging als gevolg van afzonderlijk opgevangen stedelijk afvloeiingswater aan te pakken, bijvoorbeeld de verontreiniging als gevolg van de eerste regenval na lange droogteperioden in dichtbevolkte gebieden. Deze maatregelen kunnen bestaan uit preventieve tijdelijke maatregelen of tijdelijke opslag, en een passende behandeling van deze zwaar belaste eerste regenval. Om te zorgen voor een adequate dekking van de geïntegreerde beheersplannen en een alomvattende oplossing voor problemen met overtollig regenwater, moeten die plannen worden opgesteld voor de afwateringsgebieden van de betrokken agglomeraties.**
- (8) Om ervoor te zorgen dat de geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater kosteneffectief zijn, is het belangrijk dat ze zijn gebaseerd op beste praktijken in geavanceerde stedelijke gebieden. De maatregelen die in overweging moeten worden genomen, moeten daarom op een grondige analyse van de lokale omstandigheden worden gebaseerd, waarbij een preventieve aanpak wordt bevorderd die erop is gericht om het opvangen van niet-verontreinigd regenwater te beperken en het gebruik van bestaande infrastructuur te optimaliseren. Gezien de voorkeur voor "groene" ontwikkelingen mogen er alleen nieuwe grijze infrastructuur in overweging worden genomen indien die absoluut noodzakelijk zijn.

- (8a)** Om het milieu, en met name het kust- en mariene milieu, en de volksgezondheid te beschermen tegen de negatieve gevolgen van de lozing van onvoldoende behandeld stedelijk afvalwater, moeten alle lozingen van agglomeraties met [...] **1 250** i.e. en hoger een secundaire behandeling ondergaan. **Door de uitbreiding van het toepassingsgebied van de richtlijn tot kleinere agglomeraties moeten de lidstaten voldoende tijd krijgen om de infrastructuur aan te leggen die nodig is om aan deze verplichtingen te voldoen. Ook moeten de lidstaten voldoende tijd krijgen om hun behandelingsinfrastructuur aan te passen voor agglomeraties die hun afvalwater lozen in kustwateren, of "minder kwetsbare gebieden" waar secundaire behandeling niet vereist was op grond van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad.**
- (8b)** Bij lozingen naar hooggelegen berggebieden (boven 1 500 m hoogte) waar het wegens de lage temperaturen moeilijk is een doeltreffende biologische behandeling toe te passen, moeten minder strenge behandelingen dan een secundaire behandeling worden toegestaan, mits uit grondig onderzoek blijkt dat dergelijke lozingen geen nadelige gevolgen voor het milieu en de gezondheid van de mens hebben. Evenzo moeten lozingen van stedelijk afvalwater van kleinere agglomeraties met minder dan 150 000 i.e. in dunbevolkte ultraperifere gebieden met minder dan 275 000 inwoners die worden gekenmerkt door een moeilijke topografie, zoals steile hellingen, in de diepe wateren van de open oceaan, waarbij een hoge mate van verdunning van deze lozingen van stedelijk afvalwater in de ontvangende wateren wordt bevorderd, in aanmerking komen voor deze afwijking. Om een gelijke behandeling van alle lidstaten te waarborgen en een hoog niveau van bescherming van het milieu en de gezondheid van de mens op het gehele grondgebied van de Europese Unie te waarborgen, moet de geldigheidsduur van deze afwijking echter worden beperkt tot 20 jaar – de tijd die nodig is om de resterende installaties geleidelijk om te bouwen tot installaties voor secundaire behandeling in deze gebieden, waar een dergelijke behandeling moeilijker kan zijn. Deze afwijkingen mogen slechts worden toegestaan als uit grondig onderzoek blijkt dat dergelijke lozingen geen negatieve gevolgen voor het milieu en de gezondheid van de mens hebben en geen afbreuk doen aan de conformiteit van de ontvangende wateren met andere desbetreffende Europese wetgeving, zoals de zwemwaterrichtlijn, de kaderrichtlijn water of de kaderrichtlijn mariene strategie.

- (9) Uit de evaluatie bleek dat door de uitvoering van Richtlijn 91/271/EEG een aanzienlijke vermindering van de stikstof- en fosforemissies is bereikt. Desalniettemin blijven stedelijke waterzuiveringsinstallaties volgens deze evaluatie een belangrijke weg waarlangs deze verontreinigende stoffen in het milieu terechtkomen, wat direct leidt tot eutrofiëring van waterlichamen en zeeën in de Unie. Een deel van deze verontreiniging kan worden vermeden, aangezien door de technologische vooruitgang en de toepassing van beste praktijken is gebleken dat de emissiegrenswaarden die krachtens Richtlijn 91/271/EEG voor fosfor en stikstof zijn vastgesteld, verouderd zijn en moeten worden aangescherpt, **met name voor grote waterzuiveringsinstallaties**. Er moet systematisch een tertiaire behandeling worden opgelegd aan alle stedelijke waterzuiveringsinstallaties met [...] **150 000** i.e. en hoger, aangezien dergelijke installaties een belangrijke overblijvende bron vormen voor de lozing van stikstof en fosfor.
- (10) Ook tertiaire behandeling moet worden verplicht in agglomeraties met 10 000 i.e. en hoger die lozen in gebieden onderhevig aan, of met een risico op eutrofiëring. Om ervoor te zorgen dat de inspanningen ter beperking van eutrofiëring op het niveau van de betrokken stroomgebieden worden gecoördineerd voor de gehele afwateringszone, moeten de gebieden waar eutrofiëring op grond van de huidige beschikbare gegevens als een probleem wordt beschouwd, in deze richtlijn worden vermeld. Om voor coherentie tussen de desbetreffende wetgeving van de Unie te zorgen, moeten de lidstaten daarnaast vaststellen welke gebieden op hun grondgebied onderhevig zijn aan, of een risico lopen op eutrofiëring, met name op basis van de gegevens die krachtens Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad⁸, Richtlijn 2008/56/EG van het Europees Parlement en de Raad⁹ en Richtlijn 91/676/EEG van de Raad¹⁰ zijn verzameld. De combinatie van de aanscherping van de grenswaarden, een meer coherente en inclusieve vaststelling van de gebieden die gevoelig zijn voor eutrofiëring en de verplichting om tertiaire behandeling te waarborgen voor alle grote installaties, zal bijdragen aan de beperking van de eutrofiëring. Aangezien hiervoor aanvullende investeringen op nationaal niveau nodig zijn, moeten de lidstaten voldoende tijd krijgen om de vereiste infrastructuur aan te leggen.

⁸ Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (PB L 327 van 22.12.2000, blz. 1).

⁹ Richtlijn 2008/56/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het beleid ten aanzien van het mariene milieu (Kaderrichtlijn mariene strategie) (PB L 164 van 25.6.2008, blz. 19).

¹⁰ Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (PB L 375 van 31.12.1991, blz. 1).

- (11) In de recente wetenschappelijke inzichten waarmee verschillende strategieën van de Commissie¹¹ zijn onderbouwd, wordt benadrukt dat er maatregelen moeten worden genomen om het probleem van microverontreinigingen, die **gewoonlijk** in alle wateren in de Unie **te vinden zijn**, aan te pakken. Een aantal van die microverontreinigingen is zelfs [...] **bij lage concentraties van enkele microgrammen per liter, of zelfs minder**, schadelijk voor de volksgezondheid en het milieu. Er moet daarom worden voorzien in een aanvullende, quartaire behandeling om ervoor te zorgen dat een breed spectrum aan microverontreinigingen uit stedelijk afvalwater wordt verwijderd. Deze quartaire behandeling moet in de eerste plaats gericht zijn op organische microverontreinigingen, die een aanzienlijk deel vormen van de verontreiniging en waarvoor al verwijderings-technologieën zijn ontworpen. De behandeling moet worden opgelegd op basis van de voorzorgsbenadering in combinatie met een risicogebaseerde benadering. Daarom moeten alle stedelijke waterzuiveringsinstallaties met [...] **200 000 i.e.** en hoger voorzien in quartaire behandeling, aangezien die installaties verantwoordelijk zijn voor een aanzienlijk aandeel van de lozingen van microverontreinigingen in het milieu en het verwijderen van microverontreinigingen door stedelijke waterzuiveringsinstallaties die schaal kosteneffectief is. **Voor die zuiveringsinstallaties met 200 000 i.e. en hoger moeten de lidstaten de vereiste investeringen zo prioriteren dat de installaties waar de risico's voor de gezondheid van de mens en het milieu het grootst zijn, onverwijld worden toegerust.**

¹¹ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Een Europese strategie voor kunststoffen in een circulaire economie" (COM(2018) 28 final); Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "De strategische aanpak van de Europese Unie van geneesmiddelen in het milieu" (COM(2019) 128 final); Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Strategie voor duurzame chemische stoffen – Op weg naar een gifvrij milieu" (COM(2020) 667 final); Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Route naar een gezonde planeet voor iedereen – EU-actieplan: verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul" (COM(2021) 400 final).

De lidstaten moeten worden verplicht om voor agglomeraties met 10 000 [...] i.e. **en hoger** quartaire behandeling toe te passen op gebieden waarvan op basis van duidelijke, nader te specificeren criteria is vastgesteld dat zij gevoelig zijn voor verontreiniging met microverontreinigingen. Dergelijke gebieden moeten locaties omvatten waar de lozing van behandeld stedelijk afvalwater in waterlichamen leidt tot lage verdunningsverhoudingen, of waar de ontvangende waterlichamen worden gebruikt voor de productie van drinkwater of als zwembadwater. Om de verplichting van quartaire behandeling te vermijden voor agglomeraties met 10 000 [...] i.e. **en hoger** moeten de lidstaten [...] op basis van een gestandaardiseerde risicobeoordeling [...] **de risico's beoordelen van de lozing van microverontreinigingen in stedelijk afvalwater** voor het milieu of voor de volksgezondheid. **Indien er meerdere stedelijke waterzuiveringsinstallaties zijn in een agglomeratie met meer dan 10 000 i.e. die als gevoelig voor verontreiniging met microverontreinigingen is aangemerkt, moeten alleen de installaties die in het risicogebied lozen, worden verplicht quartaire behandeling toe te passen.** Om de lidstaten voldoende tijd te geven om de noodzakelijke infrastructuren te plannen en te leveren, moet de eis voor quartaire behandeling geleidelijk worden toegepast tot [...] **2045**, met duidelijke tussentijdse doelstellingen.

- (12) Om ervoor te zorgen dat er steeds aan de eisen voor secundaire, tertiaire en quartaire behandeling voor de lozingen van waterzuiveringsinstallaties wordt voldaan, moeten er monsters worden genomen overeenkomstig de eisen van de richtlijn, en die monsters moeten overeenstemmen met de parameterwaarden die daarin zijn vastgesteld. Met het oog op mogelijke technische variaties in de resultaten van die monsters moet er een maximumaantal worden vastgesteld voor monsters die niet aan die parameterwaarden voldoen.

- (13) De quartaire behandeling die nodig is om microverontreinigingen uit stedelijk afvalwater te verwijderen, brengt aanvullende kosten met zich mee, zoals kosten in verband met controle en met nieuwe geavanceerde apparatuur die in bepaalde stedelijke waterzuiveringsinstallaties moet worden geïnstalleerd. Om deze aanvullende kosten te dekken en in overeenstemming met het beginsel dat de vervuiler betaalt zoals uitgedrukt in artikel 191, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), is het essentieel dat de producenten die producten in de Unie in de handel brengen waarin stoffen zitten die aan het einde van de levensduur van die producten als microverontreinigingen in stedelijk afvalwater worden gevonden ("microverontreinigende stoffen"), de verantwoordelijkheid nemen voor de aanvullende behandeling die nodig is om die stoffen, die in het kader van hun professionele activiteiten worden gegenereerd, te verwijderen. De meest passende manier om dit te bereiken is een systeem van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, aangezien dit de financiële gevolgen voor de belastingbetaler en het watertarief zou beperken en tegelijkertijd de ontwikkeling van groenere producten zou stimuleren. **De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moet in deze context van toepassing zijn, ongeacht of de in de handel gebrachte producten dan wel afzonderlijke onderdelen daarvan in een lidstaat of derde land zijn vervaardigd, dan wel of de producenten een statutaire zetel in de Europese Unie hebben of het product via een digitaal platform in de handel wordt gebracht.** Residuen van geneesmiddelen en cosmetische producten vormen op dit moment de belangrijkste bron van de microverontreinigingen die in stedelijk afvalwater worden gevonden en waarvoor een aanvullende behandeling (quartaire behandeling) nodig is. Om die reden moet op die twee groepen uitgebreide producentenverantwoordelijkheid van toepassing zijn. **Volgens de beschikbare gegevens zou de mogelijke stijging van de kosten van de producten als gevolg van de toepassing van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, of de mogelijke inkrimping van de winstmarges van de bedrijven die de producten die onder de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid vallen, in de handel brengen, op EU-niveau marginaal zijn en de betaalbaarheid en toegankelijkheid van deze producten op de EU-markt niet in gevaar brengen.**

- (14) Indien **stoffen in** producten in de handel worden gebracht in kleine hoeveelheden, dat wil zeggen minder dan [...] **1 ton per jaar** [...], moet ontheffing van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid echter mogelijk zijn, aangezien de extra administratieve lasten voor de producent dan onevenredig zouden zijn in verhouding tot de milieuvoordelen. Er moeten ook ontheffingen mogelijk zijn indien de producent kan aantonen dat er aan het einde van de levensduur van een product geen microverontreinigingen worden gegenereerd. Dit zou bijvoorbeeld het geval kunnen zijn indien kan worden bewezen dat de residuen van een product snel biologisch afbreekbaar zijn in het afvalwater en het milieu, of dat zij de stedelijke waterzuiveringsinstallaties niet bereiken. De Commissie moet de bevoegdheid krijgen tot het vaststellen van uitvoeringshandelingen met gedetailleerde criteria voor het bepalen van de in de handel gebrachte producten die geen microverontreinigingen genereren aan het einde van hun levensduur **en de gevaarlijkheid ervan**. De Commissie moet bij de ontwikkeling van deze criteria rekening houden met wetenschappelijke of andere beschikbare informatie, waaronder relevante internationale normen.
- (15) Ter voorkoming van verstoringen van de interne markt moeten er in deze richtlijn minimumeisen voor de uitvoering van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid worden vastgelegd, terwijl over de praktische organisatie van het systeem op nationaal niveau moet worden besloten. **Om producenten aan te moedigen de stoffen en producten die residuen van microverontreinigingen in stedelijk afvalwater genereren, te vervangen, moeten hun** [...] bijdragen [...] in verhouding staan tot de hoeveelheden van de producten die zij in de handel brengen en tot de gevaarlijkheid van de residuen ervan. De bijdragen moeten voorzien in, maar niet meer bedragen dan de **investeringen en de operationele** kosten voor de controleactiviteiten betreffende microverontreinigingen, voor het verzamelen, de verslaglegging en de onpartijdige verificatie van de statistieken over de hoeveelheden en de gevaarlijkheid van de in de handel **van de lidstaten** gebrachte producten, en voor het op efficiënte wijze en overeenkomstig deze richtlijn toepassen van quartaire behandeling van stedelijk afvalwater, **met inbegrip van de voorfinanciering van installaties die op de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn reeds aanwezig zijn**. Aangezien stedelijk afvalwater collectief wordt behandeld, is het passend om de eis in te voeren dat producenten lid worden van een centrale organisatie die namens hen uitvoering kan geven aan de verplichtingen in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

- (16) Uit de evaluatie is ook gebleken dat de afvalwaterbehandelingssector het potentieel heeft om zijn energiegebruik aanzienlijk te beperken en om hernieuwbare energie te produceren, bijvoorbeeld door een beter gebruik van de beschikbare oppervlakken van de stedelijke waterzuiveringsinstallaties voor de productie van zonne-energie, of door biogas uit slib te produceren. Uit deze evaluatie is ook gebleken dat er zonder duidelijke wettelijke verplichtingen slechts een gedeeltelijke vooruitgang in deze sector kan worden verwacht. In dit kader moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de [...] hoeveelheid energie die jaarlijks wordt gebruikt door alle stedelijke waterzuiveringsinstallaties op hun grondgebied die een belasting van 10 000 i.e. en hoger behandelen, niet groter is dan de productie door die stedelijke waterzuiveringsinstallaties van energie uit hernieuwbare bronnen zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 1, van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad¹². **Om rekening te houden met de specifieke kenmerken van elke stedelijke waterzuiveringsinstallatie, de vereiste investeringen te optimaliseren en te zorgen voor de nodige flexibiliteit om de energieneutraliteitsdoelstelling te behalen, en om er tegelijkertijd voor te zorgen dat het potentieel voor de productie van hernieuwbare energie en voor energiebesparingen volledig wordt benut, moet die doelstelling op nationaal niveau worden verwezenlijkt en niet voor elke zuiveringsinstallatie apart. Er moet rekening worden gehouden met alle vormen van hernieuwbare energie die de exploitanten van stedelijke waterzuiveringsinstallaties zowel in de installatie zelf als daarbuiten produceren, zoals hydraulische energie, zonne-energie, thermische energie, windenergie of biogas. Er mag maximaal [...] 30 % van de [...] energie die niet rechtstreeks verband houdt met de behandeling van stedelijk afvalwater of de activiteiten van de exploitant, worden aangekocht van externe bronnen.** Die doelstelling moet uiterlijk op 31 december [...] 2045 geleidelijk via intermediaire doelen worden bereikt. Het behalen van deze energieneutraliteitsdoelstelling zal helpen om met name de vermijdbare uitstoot van broeikasgassen door de sector [...] terug te dringen, en tegelijkertijd bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen inzake klimaatneutraliteit in 2050 en daarmee samenhangende nationale doelstellingen en doelstellingen van de Unie, zoals de doelstellingen die in Verordening (EU) 2018/842 van het Europees Parlement en de Raad¹³ zijn vastgelegd. **De initiatieven om energieneutraliteit te bereiken mogen echter niet leiden tot een grotere uitstoot van methaan en distikstofoxide.**

¹² Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82).

¹³ Verordening (EU) 2018/842 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 betreffende bindende jaarlijkse broeikasgasemissiereducties door de lidstaten van 2021 tot en met 2030 teneinde bij te dragen aan klimaatmaatregelen om aan de toezeggingen uit hoofde van de Overeenkomst van Parijs te voldoen, en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 525/2013 (PB L 156 van 19.6.2018, blz. 26).

Het stimuleren van de productie van biogas en zonne-energie in de EU en tegelijkertijd de energie-efficiëntiemaatregelen verbeteren in overeenstemming met het beginsel "energie-efficiëntie eerst"¹⁴, wat inhoudt dat er zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met kostenefficiënte energie-efficiënte maatregelen bij het vormgeven van energiebeleid en het nemen van desbetreffende investeringsbeslissingen, zal tevens helpen om de energieafhankelijkheid van de Unie te verminderen, wat een van de doelen is die in het REPowerEU-plan van de Commissie¹⁵ worden genoemd. Dit is ook in overeenstemming met Richtlijn (EU) 2018/844 van het Europees Parlement en de Raad¹⁶ en Richtlijn (EU) 2018/2001 waarin locaties voor de behandeling van stedelijk afvalwater worden gekwalificeerd als "go-to"-locaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen, dat wil zeggen locaties die bijzonder geschikt zijn voor het plaatsen en gebruiksklaar maken van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen. Om de energie-neutraliteitsdoelstelling via optimale maatregelen voor elke stedelijke waterzuiveringsinstallatie en voor het opvangsysteem te bereiken, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat er om de vier jaar energie-audits, **zoals gedefinieerd in Richtlijn (EU) 2023/1791/EU**¹⁷, worden uitgevoerd. Bij die audits moet onder andere worden vastgesteld wat het potentieel is voor het kosteneffectieve gebruik of de kosteneffectieve productie van hernieuwbare energie volgens de criteria van [...] **de onderhavige richtlijn** [...].

¹⁴ Aanbeveling (EU) 2021/1749 van de Commissie van 28 september 2021 over "energie-efficiëntie eerst": van beginselen tot praktijk – Richtsnoeren en voorbeelden voor de toepassing ervan in de besluitvorming in de energiesector en daarbuiten.

¹⁵ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "REPowerEU Plan" (COM(2022) 230 final).

¹⁶ Richtlijn (EU) 2018/844 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen en Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie (PB L 156 van 19.6.2018, blz. 75).

¹⁷ **Richtlijn (EU) 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 (herschikking).** [...]

- (17) Doordat waterverontreiniging een grensoverschrijdend karakter heeft, moeten naburige lidstaten of derde landen samenwerken bij de aanpak van dergelijke verontreiniging en bij de vaststelling van maatregelen om de bron ervan te bestrijden, en indien aanzienlijke verontreiniging afkomstig van lozingen van stedelijk afvalwater in één lidstaat of derde land, grote gevolgen heeft of waarschijnlijk zal hebben voor de kwaliteit van het water in een andere lidstaat of derde land, moeten de lidstaten worden verplicht om elkaar of het derde land hiervan op de hoogte te brengen. In het geval van incidentele verontreiniging die aanzienlijke gevolgen heeft voor de stroomafwaarts gelegen waterlichamen, moet dergelijke informatie onmiddellijk worden doorgegeven. **Indien de lidstaten onderling of met derde landen eerdere overeenkomsten over milieukwesties op het gebied van water hebben gesloten, kan de samenwerking in het kader van deze overeenkomsten in aanmerking worden genomen.** De Commissie moet op de hoogte worden gebracht en, zo nodig, op verzoek van de lidstaten deelnemen aan de vergaderingen. Het is ook belangrijk om de grensoverschrijdende verontreiniging afkomstig van derde landen die dezelfde waterlichamen delen met een aantal lidstaten, te bestrijden. Voor de aanpak van verontreiniging afkomstig van derde landen of verontreiniging die in derde landen arriveert, kan de samenwerking en coördinatie met derde landen worden uitgevoerd in het kader van het Waterverdrag van de Economische Commissie van de Verenigde Naties voor Europa (UNECE)¹⁸ of andere desbetreffende regionale verdragen, zoals de verdragen inzake regionale zeeën of rivieren.
- (18) Om de bescherming van het milieu en de gezondheid van de mens te waarborgen, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de stedelijke waterzuiveringsinstallaties die zijn gebouwd om aan de eisen van deze richtlijn te voldoen, worden ontworpen, gebouwd, geëxploiteerd en onderhouden zodat zij onder alle normale plaatselijke weersomstandigheden op bevredigende wijze blijven functioneren.

¹⁸ Verdrag inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren van UNECE als gewijzigd, naast besluit VI/3 waarin de toetredingsprocedure wordt verduidelijkt.

- (19) Stedelijke waterzuiveringsinstallaties ontvangen ook niet-huishoudelijk afvalwater, met inbegrip van industrieel afvalwater, dat diverse verontreinigende stoffen kan bevatten die niet expliciet worden bestreken door Richtlijn 91/271/EEG, zoals zware metalen, microplastics, microverontreinigingen en andere chemische stoffen. **Dit niet-huishoudelijk afvalwater kan afkomstig zijn van bedrijfstakken, commerciële inrichtingen of ziekenhuizen en andere medische voorzieningen enz.** Er is in de meeste gevallen sprake van een gebrekkig inzicht in en beperkte kennis van dergelijke verontreiniging; dat kan het functioneren van het behandelingsproces aantasten, bijdragen tot de verontreiniging van de ontvangende wateren, en de terugwinning van slib en het hergebruik van behandeld afvalwater belemmeren. De lidstaten moeten daarom dergelijke verontreiniging die in stedelijke waterzuiveringsinstallaties binnenkomt en in waterlichamen wordt geloosd, regelmatig controleren en daarover verslag uitbrengen. Om verontreiniging als gevolg van lozingen van niet-huishoudelijk afvalwater bij de bron te voorkomen, moeten lozingen van bedrijfstakken of ondernemingen die met opvangsystemen verbonden zijn, worden onderworpen aan **door de bevoegde autoriteit of instantie** vooraf **vastgestelde voorschriften en/of** te verstrekken **bijzondere** vergunningen. Om ervoor te zorgen dat de opvangsystemen en stedelijke waterzuiveringsinstallaties technisch in staat zijn om de binnenkomende verontreiniging te ontvangen en te behandelen, moeten de exploitanten verantwoordelijk voor het beheer van de stedelijke waterzuiveringsinstallaties waarin niet-huishoudelijk afvalwater wordt ontvangen, worden geraadpleegd **en geïnformeerd** voordat die vergunningen worden verstrekt **of de voorschriften worden vastgesteld**, en moeten zij de verstrekte vergunningen **op verzoek** kunnen raadplegen om hun behandelingsprocessen te kunnen aanpassen. Indien er in binnenkomende wateren niet-huishoudelijke verontreiniging wordt vastgesteld, moeten de lidstaten passende maatregelen nemen om deze bij de bron terug te dringen door de controle op verontreinigingen in opvangsystemen te verbeteren zodat de bronnen ervan kunnen worden vastgesteld en door, zo nodig, de aan de betrokken, verbonden stedelijke waterzuiveringsinstallaties verstrekte vergunningen opnieuw te bezien.

- (19a) De watervoorraden van de Unie staan in toenemende mate onder druk, wat leidt tot tijdelijke of permanente waterschaarste in sommige gebieden in de Unie. Het vermogen van de Unie om op de toenemende druk op watervoorraden te reageren, kan worden verbeterd door het hergebruik van behandeld stedelijk afvalwater uit te breiden zodat de winning van zoet water uit oppervlakte- en grondwaterlichamen wordt beperkt. Het hergebruik van behandeld stedelijk afvalwater moet om die reden worden aangemoedigd en, waar passend, toegepast, aangezien de doelstellingen van een goede ecologische en chemische toestand van de ontvangende wateren zoals gedefinieerd in Richtlijn 2000/60/EG, verwezenlijkt moeten worden. De aanscherping van de eisen voor de behandeling van stedelijk afvalwater, en de maatregelen voor een betere controle op en opsporing en vermindering van verontreiniging bij de bron zullen gevolgen hebben voor de kwaliteit van behandeld stedelijk afvalwater en zullen daarom het hergebruik van water bevorderen. Indien hergebruik van water wordt ingezet voor landbouwirrigatie, moet het overeenkomstig Verordening (EU) 2020/741 van het Europees Parlement en de Raad¹⁹ worden uitgevoerd.
- (20) Om ervoor te zorgen dat deze richtlijn correct wordt uitgevoerd en dat met name de emissiegrenswaarden worden gerespecteerd, is het belangrijk om de lozingen van stedelijk afvalwater in het milieu te controleren. Deze controle moet worden uitgevoerd door op nationaal niveau [...] vooraf **bindende voorschriften vast te stellen en/of een bindend systeem van vooraf** te verstrekken vergunningen op te zetten voor het lozen van behandeld stedelijk afvalwater in het milieu. Om onbedoelde lozingen van biomedica [...] in het milieu afkomstig van stedelijke waterzuiveringsinstallaties die deze techniek gebruiken, te voorkomen, is het daarnaast essentieel om specifieke verplichtingen in die lozingsvergunningen op te nemen teneinde deze lozingen voortdurend te controleren en ze te voorkomen.
- (20a) **Waar nodig moeten de lidstaten hun infrastructuur voor het opvangen en behandelen van stedelijk afvalwater aanpassen aan de ontwikkeling van hun bevolking en de daarmee gepaard gaande belasting van huishoudelijk afvalwater om de vereisten van deze richtlijn te kunnen blijven nakomen. Het mogelijke effect van lozingen op waterlichamen als gevolg van de bouw en aanpassing van dergelijke infrastructuren mag niet worden beschouwd als een inbreuk op hun verplichtingen krachtens Richtlijn 2000/60/EG, mits aan alle voorwaarden van onderhavige richtlijn wordt [...] voldaan.**

¹⁹ Verordening (EU) 2020/741 van het Europees Parlement en de Raad van 25 mei 2020 inzake minimumeisen voor hergebruik van water (PB L 177 van 5.6.2020, blz. 32).

- (21) Om de bescherming van het milieu te waarborgen, moeten directe lozingen van biologisch afbreekbaar niet-huishoudelijk afvalwater in het milieu door bepaalde bedrijfstakken worden onderworpen aan een vooraf te verstrekken vergunning op nationaal niveau en aan passende eisen. Die eisen moeten ervoor zorgen dat directe lozingen van bepaalde bedrijfstakken worden onderworpen aan secundaire, tertiaire en quartaire behandeling waar dit nodig is voor de bescherming van het milieu en de gezondheid van de mens.
- (22) Overeenkomstig artikel 168, lid 1, VWEU vullen maatregelen van de Unie nationaal beleid aan en moeten deze worden gericht op verbetering van de volksgezondheid en preventie van ziekten. Om een optimaal gebruik van relevante volksgezondheidsgegevens afkomstig uit stedelijk afvalwater te waarborgen, moet er toezicht op stedelijk afvalwater worden ingesteld en moet dit worden gebruikt voor preventie en vroege waarschuwing, bijvoorbeeld voor het aantonen van specifieke virussen in stedelijk afvalwater als signaal van het opkomen van epidemieën of pandemieën. De lidstaten moeten een [...] dialoog en coördinatie opzetten tussen de bevoegde autoriteiten verantwoordelijk voor de volksgezondheid en de bevoegde autoriteiten verantwoordelijk voor het beheer van stedelijk afvalwater **met het oog op vaststelling van** [...] de frequentie en locatie van de monsterneming [...] **en** een lijst van parameters die relevant zijn voor de volksgezondheid en die in stedelijk afvalwater moeten worden gecontroleerd. Bij deze aanpak zullen andere initiatieven van de Unie op het gebied van bescherming van de volksgezondheid worden benut en aangevuld, zoals milieucontrole die toezicht op afvalwater omvat²⁰. Op basis van de tijdens de COVID-19-pandemie verzamelde gegevens en de ervaring die is opgedaan bij de uitvoering van de Aanbeveling van de Commissie betreffende een gemeenschappelijke aanpak voor de invoering van systematisch toezicht op de aanwezigheid van SARS-CoV-2 en varianten daarvan in afvalwater in de EU ²¹("de aanbeveling"), moeten de lidstaten **in noodsituaties op gezondheidsgebied** verplicht worden gesteld om **desbetreffende** gezondheidsparameters [...] te controleren. [...]. Om het gebruik van die geharmoniseerde methoden te waarborgen, moeten de lidstaten, voor zover mogelijk, de bemonsterings- en analysemethoden gebruiken die in de aanbeveling voor het toezicht op de aanwezigheid van SARS-CoV-2 en varianten daarvan worden vermeld.

²⁰ Mededeling van de Commissie, "Dit is HERA, de EU-autoriteit voor paraatheid en respons inzake noodsituaties op gezondheidsgebied: de volgende stap naar voltooiing van de Europese gezondheidsunie" (COM(2021) 576 final).

²¹ Aanbeveling (EU) 2021/472 van de Commissie van 17 maart 2021 betreffende een gemeenschappelijke aanpak voor de invoering van systematisch toezicht op de aanwezigheid van SARS-CoV-2 en varianten daarvan in afvalwater in de EU (PB L 98 van 19.3.2021, blz. 3).

- (23) De Unie erkent het belang van het tegengaan van resistentie tegen antimicrobiële stoffen (AMR) en heeft in 2017 het Europees "één gezondheid"-actieplan tegen AMR²² vastgesteld. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) is erkend en gedocumenteerd dat afvalwater een zeer belangrijke bron van antimicrobiële agentia en de metaboliëten daarvan is, alsook van bacteriën die resistent zijn tegen antimicrobiële stoffen en de genen van die bacteriën. Om de kennis inzake de belangrijkste bronnen van AMR te vergroten, is het nodig om een verplichting in te stellen voor toezicht op de aanwezigheid van AMR in stedelijk afvalwater om onze wetenschappelijke kennis verder te vergroten en in de toekomst mogelijk adequate maatregelen te nemen.
- (24) De lidstaten moeten de risico's vaststellen die door het beheer van stedelijk afvalwater worden veroorzaakt, om het milieu en de gezondheid van de mens te beschermen. **Een brede chemische screening en/of biologische effectgerichte methoden kunnen deel uitmaken van de risicobeoordeling.** Op basis van die vaststelling en om, waar nodig, te voldoen aan de eisen van de Uniewetgeving inzake water, moeten de lidstaten strengere maatregelen nemen voor het opvangen en behandelen van stedelijk afvalwater dan die welke zijn vereist om te voldoen aan de minimumeisen van deze richtlijn. Die maatregelen kunnen afhankelijk van de situatie onder andere bestaan in het opzetten van opvangsystemen, de ontwikkeling van geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater of de toepassing van secundaire, tertiaire of quataire behandeling van stedelijk afvalwater voor agglomeraties of stedelijke waterzuiveringsinstallaties die de drempelwaarden voor i.e. die aanleiding geven tot toepassing van de standardeisen, niet halen. De maatregelen kunnen ook bestaan in een meer geavanceerde behandeling dan die welke nodig is om de minimumeisen te respecteren, of in de desinfectie van het behandelde stedelijk afvalwater teneinde aan Richtlijn 2006/7/EG van het Europees Parlement en de Raad²³ te voldoen.

²² Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad, "Een Europees "één gezondheid"-actieplan tegen antimicrobiële resistentie" (AMR) (COM(2017) 339 final).

²³ Richtlijn 2006/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 februari 2006 betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit en tot intrekking van Richtlijn 76/160/EEG (PB L 64 van 4.3.2006, blz. 37).

(25) Duurzameontwikkelingsdoelstelling 6 en de daarmee samenhangende doelstelling verplichten lidstaten om uiterlijk in 2030 "tot toegang tot gepaste en degelijke sanitaire voorzieningen en hygiëne voor iedereen [te] komen en een einde [te] maken aan openbare ontlasting, waarbij speciale aandacht wordt besteed aan de behoeften van vrouwen en meisjes en mensen in kwetsbare situaties"²⁴. **Met sanitaire voorzieningen moeten urine, ontlasting en menstrueel bloed van de mens veilig kunnen worden beheerd en verwijderd.** Bovendien wordt in beginsel 20 van de Europese pijler van sociale rechten²⁵ verklaard dat iedereen het recht heeft op toegang tot basisvoorzieningen van goede kwaliteit, waaronder water en sanitaire voorzieningen. Tegen die achtergrond en in lijn met de aanbevelingen van de richtlijnen inzake sanitaire voorzieningen en gezondheid van de WHO (WHO Guidelines on Sanitation and Health²⁶) en de bepalingen van het Protocol betreffende water en gezondheid²⁷ moeten de lidstaten het probleem van de toegang tot sanitaire voorzieningen op nationaal niveau aanpakken. Dat moet gebeuren door middel van maatregelen gericht op het verbeteren van de toegang tot sanitaire voorzieningen voor iedereen, bijvoorbeeld door het installeren van sanitaire voorzieningen in openbare ruimten, alsook het aanmoedigen van de beschikbaarheid van passende sanitaire voorzieningen in overheids- en openbare gebouwen die gratis en/of voor iedereen betaalbaar zijn **en die allerlei voorzieningen en diensten kunnen omvatten, zoals toiletten met of zonder spoelsysteem.** [...] Ze moeten veilig worden beheerd, wat inhoudt dat ze [...] toegankelijk moeten zijn voor iedereen, dus ook voor mensen met specifieke behoeften zoals kinderen, ouderen, mensen met een beperking en daklozen, dat ze op een locatie moeten worden geplaatst waar het risico voor de veiligheid van de gebruikers minimaal is, en dat ze zowel hygiënisch als technisch veilig te gebruiken moeten zijn. Er moet ook een voldoende aantal van dergelijke voorzieningen aanwezig zijn om ervoor te zorgen dat er in de behoeften van mensen wordt voorzien en dat wachttijden niet buitensporig lang zijn. **Hoeveel dat voldoende aantal sanitaire voorzieningen in openbare ruimten bedraagt, moet op nationaal niveau worden vastgesteld.**

²⁴ Resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aangenomen op 25 september 2015 ([A/70/L.1](#)).

²⁵ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Oprichting van een Europese pijler van sociale rechten" (COM(2017) 250 final).

²⁶ WHO Guidelines on Sanitation and Health, 2018.

²⁷ Protocol betreffende water en gezondheid bij het Verdrag inzake de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren van 1992, aangenomen op 17 juni 1999.

- (26) In de mededeling van de Commissie van 7 oktober 2020 "Een Unie van gelijkheid: strategisch EU-kader voor gelijkheid, integratie en participatie van de Roma" wordt de specifieke situatie erkend van minderheidsculturen zoals de Roma en Travellers, met of zonder vaste verblijfplaats, en met name het feit dat zij geen toegang hebben tot sanitaire voorzieningen; in deze mededeling wordt opgeroepen om de effectieve gelijke toegang tot essentiële diensten uit te breiden. Al met al is het passend dat de lidstaten bijzondere aandacht besteden aan kwetsbare en gemarginaliseerde groepen door de nodige maatregelen te nemen om voor die groepen de toegang tot sanitaire voorzieningen te verbeteren. Het is belangrijk dat de identificatie van die groepen strookt met artikel 16, lid 1, van Richtlijn (EU) 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad²⁸. Maatregelen ter verbetering van de toegang tot sanitaire voorzieningen voor kwetsbare en gemarginaliseerde groepen kunnen bestaan uit het voorzien in sanitaire voorzieningen in openbare ruimten, die gratis of voor een lage vergoeding toegankelijk zijn, de verbetering of het onderhoud van de verbinding met geschikte systemen voor het opvangen van stedelijk afvalwater, en bewustmaking van de dichtstbijgelegen sanitaire voorzieningen.
- (27) Volgens de EU-mensenrechtenrichtsnoeren inzake veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen²⁹ moet er met name aandacht worden besteed aan de behoeften van vrouwen en meisjes, aangezien zij in het bijzonder risico lopen op en blootgesteld zijn aan aanvallen, seksueel en gendergerelateerd geweld, intimidatie en andere bedreigingen van hun veiligheid bij het gebruik van sanitaire voorzieningen buiten hun woningen. Dit is in overeenstemming met de conclusies van de Raad over waterdiplomatie³⁰, waarin opnieuw wordt bevestigd hoe belangrijk het is om een genderperspectief in waterdiplomatie te integreren. De lidstaten moeten daarom bijzondere aandacht besteden aan vrouwen en meisjes als kwetsbare groep en moeten de nodige maatregelen nemen om voor hen de veilige toegang tot sanitaire voorzieningen te verbeteren of te handhaven.

²⁸ Richtlijn (EU) 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (PB L 435 van 23.12.2020, blz. 1).

²⁹ EU-mensenrechtenrichtsnoeren inzake veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen (10145/19).

³⁰ Conclusies van de Raad over waterdiplomatie (doc. 13991/18).

- (28) In de evaluatie werd geconcludeerd dat het beheer van slib zou kunnen worden verbeterd om het beter af te stemmen op de beginselen van de circulaire economie en van de afvalhiërarchie zoals gedefinieerd in artikel 4 Richtlijn 2008/98/EG. De maatregelen voor een verbeterde controle op en vermindering van de verontreiniging bij de bron door niet-huishoudelijke lozingen zullen helpen om de kwaliteit van het geproduceerde slib te verbeteren en ervoor zorgen dat het veilig kan worden gebruikt in de landbouw. Om een passende en veilige terugwinning van nutriënten, met inbegrip van de kritische stof fosfor, uit slib te waarborgen, moeten er minimumpercentages voor terugwinning worden vastgesteld op Unieniveau. **De teruggewonnen nutriënten moeten worden gebruikt ter vervanging van primaire nutriënten, bijvoorbeeld bij de productie van meststoffen.**
- (28a) **De nutriënten in stedelijk afvalwater kunnen nuttig zijn in gevallen waarin behandeld stedelijk afvalwater wordt hergebruikt in de landbouw overeenkomstig Verordening (EU) 2020/741. In die gevallen kunnen de lidstaten, onder specifieke voorwaarden om het hoogste niveau van bescherming van het milieu en de gezondheid van de mens te waarborgen, alleen voor het deel van het behandelde stedelijk afvalwater dat in de landbouw wordt hergebruikt, afwijken van de verplichting om overeenkomstig artikel 7 van deze richtlijn tertiaire behandeling toe te passen.**
- (29) Er is [...] **passende** controle nodig om de naleving van de nieuwe eisen inzake microverontreinigingen, niet-huishoudelijke verontreiniging, energieneutraliteit, [...] de overstorting van [...] **rioolwater** en **lozingen van** stedelijk afvloeiingswater te verifiëren. Om de [...] **naleving** van de quartaire behandeling inzake de vermindering van microverontreinigingen in lozingen van stedelijk afvalwater te verifiëren, is het toereikend om op een beperkte reeks representatieve microverontreinigingen te controleren. De controlefrequentie moet worden afgestemd op de huidige beste praktijken, zoals die thans worden toegepast in Zwitserland. Die verplichtingen moeten worden aangepast aan de grootte van de stedelijke waterzuiveringsinstallaties en van de agglomeraties zodat ze kosteneffectief blijven.

(29a) In voorkomend geval moet er in lozingen van overstorting van rioolwater en van stedelijk afvloeiingswater afkomstig van afzonderlijke systemen op microplastics en relevante microverontreinigingen worden gecontroleerd door middel van een representatief bemonsteringsprogramma aan de hand waarvan de concentraties kunnen worden geschat voor het ontwikkelen van waterkwaliteitsmodellen. Broeikasgasemissies moeten in voorkomend geval worden gecontroleerd aan de hand van berekeningen en modellering. De controle zal ook helpen om gegevens te verstrekken voor het kader voor milieucontrole zoals dat bij het achtste milieuactieprogramma³¹ is opgezet, en meer specifiek om het kader voor de monitoring van een samenleving zonder verontreiniging³² dat eraan ten grondslag ligt, van input te voorzien.

³¹ Besluit (EU) 2022/591 van het Europees Parlement en de Raad van 6 april 2022 betreffende een algemeen milieuactieprogramma voor de Europese Unie voor de periode tot en met 2030 (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 22).

³² Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, "Route naar een gezonde planeet voor iedereen – EU-actieplan: Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul" (COM(2021) 400 final).

(30) Om de administratieve lasten te verminderen en de mogelijkheden van digitalisering beter te benutten, moet de verslaglegging over de uitvoering van de richtlijn worden verbeterd en vereenvoudigd door de verplichting te schrappen dat de lidstaten tweejaarlijks verslag uitbrengen aan de Commissie en de Commissie tweejaarlijks verslagen publiceert. Deze verplichting moet worden vervangen door de eis dat de lidstaten, met steun van het Europees Milieuagentschap (EEA), de bestaande nationale gestandaardiseerde gegevensreeksen die krachtens Richtlijn 91/271/EEG zijn vastgesteld, verbeteren, en deze regelmatig bijwerken. **De Commissie zal aan de hand van die gegevensreeksen nagaan of deze richtlijn wordt nageleefd. Het EEA zal in samenwerking met de lidstaten het verslagleggingsmodel ontwerpen.** De Commissie en het EEA moeten [...] toegang krijgen tot de nationale gegevensbestanden. Om ervoor te zorgen dat de informatie over de toepassing van deze richtlijn volledig is, moeten de gegevensreeksen informatie omvatten over de naleving door de stedelijke waterzuiveringsinstallaties van de behandelingseisen (goed- of afkeuring, belasting en concentratie van geloosde verontreinigende stoffen), over de mate waarin de energieneutraliteitsdoelstelling wordt bereikt, over de uitstoot van broeikasgassen door zuiveringsinstallaties voor 10 000 i.e. en hoger, en over de maatregelen die de lidstaten hebben genomen met het oog op de overstorting van [...] **rioolwater**/stedelijk afvloeiingswater, de toegang tot sanitaire voorzieningen en de behandeling door afzonderlijke systemen. Bovendien moet volledige samenhang met Verordening (EG) nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad³³ worden gewaarborgd om het gebruik van gegevens te optimaliseren en volledige transparantie te ondersteunen.

³³ Verordening (EG) nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 januari 2006 betreffende de instelling van een Europees register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen en tot wijziging van de Richtlijnen 91/689/EEG en 96/61/EG van de Raad (Voor de EER relevante tekst) (PB L 33 van 4.2.2006, blz. 1).

- (31) Om een tijdige en correcte uitvoering van deze richtlijn te waarborgen, is het van essentieel belang dat de lidstaten een nationaal uitvoeringsprogramma opstellen met inbegrip van een langetermijnprogrammering van de vereiste investeringen vergezeld van een financieringsstrategie. Over die nationale programma's moet verslag worden uitgebracht aan de Commissie. Ter beperking van de administratieve lasten mag die eis niet van toepassing zijn op lidstaten [...] **waar** meer dan 95 % van de agglomeraties in overeenstemming is met de artikelen 3 tot en met 8. [...]. **Om de uitvoering van deze richtlijn te waarborgen, zijn toereikende particuliere en publieke investeringen van essentieel belang. Daarom moet de Commissie bij de voorbereiding van het volgende meerjarig financieel kader voor de periode na 2027 en van die daarna rekening houden met de door de lidstaten gerapporteerde nationale uitvoeringsprogramma's, en moeten de lidstaten onverwijld het vereiste systeem van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid invoeren.**
- (32) De sector voor het opvangen en behandelen van stedelijk afvalwater is specifiek en functioneert als een gebonden markt waarbij overheidsbedrijven en kleine ondernemingen met het opvangsysteem worden verbonden zonder dat zij hun exploitanten kunnen kiezen. Het is daarom belangrijk te waarborgen dat de belangrijkste prestatie-indicatoren zoals het bereikte behandelingsniveau, de kosten van de behandeling, de gebruikte en geproduceerde energie en de daarmee verband houdende uitstoot van broeikasgassen en koolstofvoetafdruk, voor het publiek toegankelijk zijn. Om het publiek bewuster te maken van de gevolgen van de behandeling van stedelijk afvalwater, moet **op zijn minst in agglomeraties met meer dan 10 000 i.e.** de belangrijkste informatie over de jaarlijkse kosten voor elk huishouden voor het opvangen en behandelen van afvalwater op een gemakkelijk toegankelijke manier worden verstrekt, bijvoorbeeld op de facturen, terwijl andere meer gedetailleerde informatie online toegankelijk moet zijn, op de website van de exploitant of de bevoegde autoriteit.

- (33) In Richtlijn 2003/4/EG van het Europees Parlement en de Raad³⁴ wordt het recht op toegang tot milieu-informatie in de lidstaten gegarandeerd overeenkomstig het Verdrag van Aarhus van 1998 betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden ("Verdrag van Aarhus"). Het Verdrag van Aarhus omvat brede verplichtingen zowel in verband met het op verzoek beschikbaar stellen van milieu-informatie als het actief verspreiden van dergelijke informatie. Het is belangrijk dat de bepalingen van deze richtlijn in verband met toegang tot informatie en afspraken over het delen van gegevens die richtlijn aanvullen door de verplichting in te stellen dat informatie over het opvangen en de behandeling van stedelijk afvalwater op een gebruiksvriendelijke manier online beschikbaar wordt gesteld aan het publiek, zonder een afzonderlijke wettelijke regeling te scheppen.
- (34) De doeltreffendheid van deze richtlijn en het doel ervan, namelijk de bescherming van de volksgezondheid in het kader van het milieubeleid van de Unie, vereisen dat natuurlijke of rechtspersonen of eventueel hun naar toepasselijk recht opgerichte organisaties, zich in rechte op deze richtlijn kunnen beroepen en dat de nationale rechtbanken deze richtlijn in aanmerking kunnen nemen als een element van het Unierecht, onder meer om, indien nodig, besluiten van een nationale autoriteit te toetsen. Daarnaast is het volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie aan de rechterlijke instanties van de lidstaten om, overeenkomstig het in artikel 4, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) neergelegde beginsel van loyale samenwerking, de rechterlijke bescherming te waarborgen van de rechten die een persoon ontleent aan het Unierecht. Voorts verplicht artikel 19, lid 1, VEU de lidstaten om te voorzien in de nodige rechtsmiddelen om daadwerkelijke rechtsbescherming op de onder het recht van de Unie vallende gebieden te verzekeren. Daarnaast moeten de leden van het betrokken publiek, overeenkomstig het Verdrag van Aarhus, toegang hebben tot de rechter, aangezien dit bijdraagt tot de bescherming van het recht te leven in een milieu dat toereikend is voor de gezondheid en het welzijn van elke persoon.

³⁴ Richtlijn 2003/4/EG van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2003 inzake de toegang van het publiek tot milieu-informatie en tot intrekking van Richtlijn 90/313/EEG van de Raad (PB L 41 van 14.2.2003, blz. 26).

(35) Teneinde deze richtlijn aan te passen aan de wetenschappelijke en technische vooruitgang, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 van het VWEU handelingen vast te stellen ten aanzien van de wijziging van bepaalde delen van de bijlagen wat betreft de [...] **methoden voor controle en beoordeling van de resultaten van** secundaire, tertiaire en quataire behandeling en wat betreft de eisen voor bijzondere vergunningen voor de lozingen van niet-huishoudelijk afvalwater in opvangsystemen en stedelijke waterzuiveringsinstallaties. [...] Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.

- (36) Om eenvormige voorwaarden te waarborgen voor de uitvoering van deze richtlijn, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend voor het vaststellen van normen voor het ontwerp van afzonderlijke systemen, voor het vaststellen van controle- en beoordelingsmethoden voor de indicatoren van de quartaire behandeling **en de doelstellingen inzake energieneutraliteit**, voor het vaststellen van gemeenschappelijke voorwaarden en criteria voor de toepassing van de opheffing van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde producten, voor het vaststellen van methoden om de ontwikkeling van geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater te ondersteunen, **voor het ontwikkelen van alternatieve indicatoren voor de op belasting gebaseerde indicatieve doelstelling betreffende de terugdringing van verontreiniging die gebaseerd zijn op bijvoorbeeld volume, frequentie van overstorting van rioolwater of andere relevante alternatieve indicatoren, voor het bepalen van minimum-percentages voor hergebruik en recycling van fosfor, en voor het vaststellen van methoden om de aanwezigheid van resistentie tegen antimicrobiële stoffen, van broeikasgasemissies en van microplastics in stedelijk afvalwater en slib te meten**, en voor het vaststellen van de vorm waarin en de wijze waarop de informatie over de uitvoering van deze richtlijn door de lidstaten moet worden verstrekt en door het EEA gebundeld. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad³⁵.
- (37) De lidstaten moeten de voorschriften vaststellen ten aanzien van de sancties die van toepassing zijn op overtredingen van nationale bepalingen die zijn vastgesteld op grond van deze richtlijn en moeten alle nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat deze sancties worden uitgevoerd. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. [...]

³⁵ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13).

- (38) Krachtens het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven³⁶ moet de Commissie binnen een bepaalde termijn na de uiterste datum voor de omzetting van deze richtlijn een evaluatie ervan uitvoeren. Die evaluatie moet zijn gebaseerd op de ervaring die is opgedaan en de gegevens die zijn verkregen tijdens de uitvoering van deze richtlijn, op beschikbare aanbevelingen van de WHO en op relevante wetenschappelijk, analytische en epidemiologische gegevens. Bij de evaluatie moet in het bijzonder aandacht worden besteed aan de mogelijke noodzaak om de lijst producten die onder de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moeten vallen, aan te passen aan de evolutie van de reeks producten die in de handel worden gebracht **en de voorwaarden voor opheffing van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid**, aan de verbeterde kennis over de aanwezigheid van microverontreinigingen in het afvalwater en de gevolgen ervan voor de volksgezondheid en het milieu, en aan de gegevens die voortvloeien uit de nieuwe verplichtingen om op de aanwezigheid van microverontreinigingen in de inlaat- en afvoerbuizen van de stedelijke waterzuiveringsinstallaties te controleren. **Op basis van de resultaten van deze evaluatie en/of op basis van nieuwe wetenschappelijke gegevens over de aanwezigheid van microverontreinigingen in het afvalwater moet de productenlijst in bijlage III regelmatig worden gewijzigd om nieuwe sectoren op te nemen in het toepassingsgebied van de in artikel 9 bedoelde uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.**
- (39) Richtlijn 91/271/EEG bevat specifieke termijnen voor Mayotte doordat het in 2014 is opgenomen als een ultraperifeer gebied in de zin van artikel 349 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. De toepassing van de verplichtingen om opvangsystemen aan te leggen en secundaire behandeling toe te passen op stedelijk afvalwater van agglomeraties met [...] [...] **1 250** i.e. en hoger moet daarom ten aanzien van Mayotte worden uitgesteld.
- (39a) Het is passend rekening te houden met de specifieke situatie van Mayotte en de andere ultraperifere gebieden van de Unie in artikel 349 VWEU, dat voorziet in specifieke maatregelen ter ondersteuning van deze gebieden. Wat de behandeling van stedelijk afvalwater in deze gebieden betreft, moet bijzondere aandacht worden besteed aan de moeilijke topografie en het insulaire karakter.**

³⁶ Interinstitutioneel Akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven (PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1).

- (40) Om de continuïteit van de milieubescherming te waarborgen, is het belangrijk dat de lidstaten ten minste het huidige niveau van tertiaire behandeling handhaven totdat de nieuwe eisen voor het terugdringen van fosfor en stikstof van toepassing worden. Artikel 5 van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad moet daarom van toepassing blijven tot die nieuwe eisen van toepassing worden.
- (41) Daar de doelstellingen van deze richtlijn, namelijk de bescherming van het milieu en de gezondheid van de mens, het boeken van vooruitgang op weg naar klimaatneutraliteit wat betreft de werkzaamheden bij het opvangen en de behandeling van stedelijk afvalwater, een betere toegang tot sanitaire voorzieningen en regelmatig toezicht op de voor de volksgezondheid relevante parameters, niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang en de gevolgen van het optreden beter door de Unie kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze richtlijn niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.
- (42) De verplichting tot omzetting van deze richtlijn in intern recht dient te worden beperkt tot de bepalingen die ten opzichte van de vorige richtlijn materieel zijn gewijzigd. De verplichting tot omzetting van de ongewijzigde bepalingen vloeit voort uit de vorige richtlijn.
- (43) Deze richtlijn dient de verplichtingen van de lidstaten met betrekking tot de in deel B van bijlage [VII] genoemde termijnen voor omzetting in intern recht van de aldaar genoemde richtlijnen onverlet te laten,

HEBBEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

Artikel 1

Onderwerp

Deze richtlijn stelt regels vast voor het opvangen, de behandeling en de lozing van stedelijk afvalwater, om het milieu en de gezondheid van de mens te beschermen en tegelijkertijd de uitstoot van broeikasgassen geleidelijk [...] **terug te dringen tot duurzame niveaus** en de energiebalans van de werkzaamheden bij het opvangen en behandeling van stedelijk afvalwater te verbeteren. Er worden ook regels in vastgelegd betreffende de toegang tot sanitaire voorzieningen, de transparantie van de sector voor stedelijk afvalwater en regelmatig toezicht op voor de volksgezondheid belangrijke parameters in stedelijk afvalwater.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze richtlijn wordt verstaan onder:

- 1) "stedelijk afvalwater": huishoudelijk afvalwater **of** [...] huishoudelijk afvalwater **vermengd** met niet-huishoudelijk afvalwater **of** [...] stedelijk afvloeiingswater, **of beide**;
- 2) "huishoudelijk afvalwater": afvalwater van woongebieden, [...] diensten **en instituten**, dat overwegend afkomstig is van de menselijke stofwisseling **en/of** van huishoudelijke werkzaamheden;

- 3) "niet-huishoudelijk afvalwater": [...] **ander afvalwater dan huishoudelijk afvalwater en stedelijk afvloeiingswater**, dat wordt geloosd [...] vanaf terreinen die worden gebruikt voor [...]:
- [...] bedrijfsactiviteiten
- [...]
- [...] **of industriële of economische** activiteiten;
- 4) "agglomeratie": een gebied waar de **bevolking (uitgedrukt in inwonerequivalent), al dan niet gecombineerd met economische activiteiten**, [...] voldoende geconcentreerd [...] is om stedelijk afvalwater op te vangen en naar een **of meerdere** stedelijke waterzuiveringsinstallaties **en/of een of meerdere** definitieve lozingsplaatsen af te voeren;
- 5) "stedelijk afvloeiingswater": **neerslag** [...] van agglomeraties die in gecombineerde of afzonderlijke riolen wordt opgevangen;
- 6) "overstorting van [...] **rioolwater**": de lozing van onbehandeld stedelijk afvalwater in ontvangende wateren vanuit gecombineerde riolen [...];
- 7) "opvangsysteem": een systeem van leidingen waardoor stedelijk afvalwater wordt opgevangen en afgevoerd;
- 8) "gecombineerd riool": een **enkele** leiding waarin stedelijk afvalwater, **met inbegrip van stedelijk afvloeiingswater**, wordt opgevangen en afgevoerd;

9) "afzonderlijk riool": een **systeem van leidingen** [...] waarin [...] **stedelijk afvloeiingswater of stedelijk afvalwater, zonder inbegrip van stedelijk afvloeiingswater**, afzonderlijk wordt opgevangen en afgevoerd;

[...][...][...];

10) "**1** inwonerequivalent" of "**(1 i.e.)**": de [...] biologisch afbreekbare organische belasting **per dag** met een biochemisch zuurstofverbruik gedurende vijf dagen (BZV5) van 60 g zuurstof per dag;

10a) "**primaire behandeling**": **behandeling van stedelijk afvalwater door middel van een fysisch en/of chemisch proces van bezinking van gesuspendeerde stoffen, of andere processen waarbij het BZV5 van het inkomende afvalwater vóór de lozing met ten minste 20 % wordt verminderd en de totale hoeveelheid gesuspendeerde stoffen in het inkomende afvalwater met ten minste 50 % wordt verminderd;**

11) "**secundaire behandeling**": **behandeling van stedelijk afvalwater door middel van een proces waarbij in het algemeen biologische behandeling met secundaire bezinking plaatsvindt of van een ander proces waarbij biologisch afbreekbaar organisch materiaal in stedelijk afvalwater wordt gereduceerd;**

12) "**tertiaire behandeling**": **behandeling van stedelijk afvalwater door middel van een proces waarbij stikstof en/of fosfor [...] in stedelijk afvalwater worden [...] gereduceerd;**

13) "**quartaire behandeling**": **behandeling van stedelijk afvalwater door middel van een proces waarbij een breed scala aan microverontreinigingen [...] in stedelijk afvalwater wordt [...] gereduceerd;**

- 14) "slib": [...] **organische en anorganische residuen** die ontstaan bij de behandeling van stedelijk afvalwater **in een stedelijke waterzuiveringsinstallatie (met uitzondering van grit, vet, ander puin en alle andere zeeafvalstoffen en residuen van de voorbehandeling)**;
- 15) "eutrofiëring": een verrijking van het water door nutriënten, vooral stikstof- en/of fosforverbindingen, die leidt tot een versnelde groei van algen en hogere plantaardige levensvormen met als gevolg een ongewenste verstoring van het evenwicht tussen de verschillende in het water aanwezige organismen en een verslechtering van de waterkwaliteit;
- 16) "microverontreiniging": een stof, met inbegrip van de afbraakproducten ervan, die [...] in [...] **het aquatisch milieu [...], stedelijk afvalwater en/of slib** aanwezig is [...] en die op basis van de **desbetreffende** criteria in de delen 3 en 4 van bijlage I bij Verordening (EG) **nr. 1272/2008³⁷ zelfs in lage concentraties** als gevaarlijk voor het milieu en de gezondheid van de mens kan worden beschouwd;
- 17) "verduunningsverhouding": de verhouding **van het gemiddelde van de laatste vijf jaar** [...] van de jaarlijkse stroom aan ontvangende wateren op het lozingspunt [...] **tot het gemiddelde van de laatste vijf jaar van** het jaarlijkse volume aan **geloosd** stedelijk afvalwater **in oppervlaktewateren**; [...]
- 18) "producent": een fabrikant, importeur of distributeur die op professionele basis producten in een lidstaat in de handel brengt, onder andere door middel van overeenkomsten op afstand zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 7, van Richtlijn 2011/83/EU;
- 19) "organisatie voor producentenverantwoordelijkheid": een **nationaal erkende** organisatie die [...] wordt opgericht [...] **om producenten te helpen voldoen** aan hun verplichtingen krachtens **de artikelen 9 en 10**[...];

³⁷ Verordening (EG) nr. 1272/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels, tot wijziging en intrekking van de Richtlijnen 67/548/EEG en 1999/45/EG en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (PB L 353 van 31.12.2008, blz. 1).

- 20) "sanitaire voorzieningen": voorzieningen en diensten voor **het veilige beheer en** de veilige verwijdering van **onder andere** urine, ontlasting en menstrueel bloed van de mens;
- 21) "resistentie tegen antimicrobiële stoffen": het vermogen van micro-organismen om te overleven of te groeien in de aanwezigheid van een concentratie van een antimicrobieel agens die meestal voldoende is om micro-organismen van dezelfde soort te doden of te inhiberen;
- 22) "betrokken publiek": het publiek dat gevolgen ondervindt of waarschijnlijk gevolgen zal ondervinden van de **besluitvorming**[...] voor de uitvoering van de verplichtingen van **artikel 6, 7 of 8 van** deze richtlijn, of dat belang heeft bij die besluitvorming. **Voor de toepassing van deze definitie worden** niet-gouvernementele organisaties die zich voor de bescherming van de menselijke gezondheid of het milieu inzetten **en aan de eisen van het nationale recht voldoen, geacht belanghebbende te zijn;**
- 23) "biomedia [...]": dragers, **doorgaans vervaardigd uit** [...] kunststof, die worden gebruikt voor het kweken van de bacteriën die nodig zijn voor de behandeling van stedelijk afvalwater;
- 24) "in de handel brengen": het voor het eerst aanbieden van een product op de markt van een lidstaat;
- 25) "**belasting**": de als **BZV5** gemeten hoeveelheid biologisch afbreekbaar organisch materiaal in stedelijk afvalwater, uitgedrukt in i.e., of elke verontreinigende stof of nutriënt, uitgedrukt in massa-eenheid per periode;
- 26) "**afzonderlijk systeem**": een sanitaire voorziening voor de opvang, de opslag, de behandeling en/of de lozing van huishoudelijk afvalwater afkomstig van gebouwen of delen van gebouwen die niet op een opvangsysteem voor stedelijk afvalwater zijn aangesloten.

Artikel 3

Opvangsystemen en berekening van de belasting uitgedrukt in i.e.

1. De lidstaten zorgen ervoor dat alle agglomeraties met [...] 2 000 i.e. **en hoger** voldoen aan de volgende voorschriften:
 - a) zij zijn voorzien van opvangsystemen;
 - b) alle bronnen van huishoudelijk afvalwater zijn verbonden met het opvangsysteem.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat [...] agglomeraties [...] tussen [...] **1 250** en 2 000 i.e. **uiterlijk op 31 december [...] 2035** voldoen aan de voorschriften van **lid 1**.

[...][...] [...]

De lidstaten kunnen van deze termijn afwijken indien aan de voorwaarden van artikel 23, lid 5, is voldaan.

3. **[NIEUW] De belasting van een agglomeratie, uitgedrukt in i.e., wordt berekend op basis van de maximale gemiddelde wekelijkse belasting die in de loop van het jaar in die agglomeratie is gegenereerd, waarbij ongebruikelijke situaties, bijvoorbeeld als gevolg van zware regenval, buiten beschouwing worden gelaten. De berekening van de belasting uitgedrukt in i.e. die wordt onderworpen aan behandeling in een stedelijke waterzuiveringsinstallatie, is ook gebaseerd op de maximale gemiddelde wekelijkse belasting.**
- 4 [...]. Opvangsystemen moeten voldoen aan de voorschriften van deel A van bijlage I.

Artikel 4

Afzonderlijke systemen

1.[...] **De lidstaten kunnen van artikel 3 afwijken indien de aanleg van of de aansluiting op een opvangsysteem niet gerechtvaardigd is omdat dit geen voordeel zou opleveren voor het milieu of de gezondheid of technisch niet haalbaar is, dan wel omdat dit buitensporig duur zou zijn.**

De lidstaten zorgen ervoor dat, **indien wordt afgeweken van artikel 3**, afzonderlijke systemen voor de **opvang, de opslag en, in voorkomend geval, de** behandeling van stedelijk afvalwater ("individuele systemen") worden gebruikt **in agglomeraties met [...] 1 250 i.e. en hoger of in delen van deze agglomeraties.**

2. De lidstaten zorgen ervoor dat de afzonderlijke systemen op zodanige wijze worden ontworpen, geëxploiteerd en onderhouden dat [...] hetzelfde niveau van **milieubescherming** [...] wordt **bereikt** als met de secundaire en de tertiaire behandeling als bedoeld in respectievelijk de artikelen 6 en 7.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat **de afzonderlijke systemen die in agglomeraties met [...] 1 250 i.e. en hoger worden gebruikt, in een nationaal, regionaal of plaatselijk register worden opgenomen en dat de bevoegde autoriteit of een ander gemachtigd orgaan op nationaal, regionaal of plaatselijk niveau regelmatig inspecties of andere vormen van controle of nazicht van deze systemen verricht volgens een risicogebaseerde benadering.**

[...] 4. De Commissie is bevoegd om **met het oog op een eenvormige toepassing van deze richtlijn [...] uitvoeringshandelingen vast te stellen met minimumvoorschriften voor:**

- a) het ontwerp, de exploitatie en het onderhoud van **de in de leden 1 en 2 bedoelde** afzonderlijke systemen, en
- b) de in lid [...] 3 bedoelde regelmatige inspecties, **volgens een risicogebaseerde benadering [...].**

Deze uitvoeringshandelingen worden uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te voegen = 24 maanden na de inwerkingtreding van deze richtlijn] vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

[...] 5. De lidstaten die afzonderlijke systemen gebruiken om **op nationaal niveau** meer dan 2 % van de belasting van stedelijk afvalwater afkomstig van agglomeraties met 2 000 i.e. en hoger **op te vangen en/of** te behandelen, moeten de Commissie een [...] rechtvaardiging geven voor het gebruik van afzonderlijke systemen in elk van de agglomeraties. Die rechtvaardiging bevat de volgende punten:

- a) het bewijs dat voldaan is aan de in lid 1 genoemde voorwaarden voor het gebruik van afzonderlijke systemen;
- b) een beschrijving van de maatregelen die overeenkomstig de leden 2 **en 3** zijn genomen;
- c) het bewijs dat aan de minimumvoorschriften als bedoeld in lid [...] 4 is voldaan, indien de Commissie haar [...] **uitvoerings**bevoegdheid krachtens dat lid heeft uitgeoefend.

[...] 6. De Commissie is bevoegd om uitvoeringshandelingen vast te stellen ter bepaling van de vorm waarin de in lid [...] 5 bedoelde informatie moet worden ingediend. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure. **De Commissie deelt de vorm uiterlijk mee op [PB: gelieve de datum in te voegen = 24 maanden na de inwerkingtreding van deze richtlijn].**

Artikel 5

Geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater

1. De lidstaten zorgen ervoor dat er uiterlijk op 31 december [...] **2035** een geïntegreerd beheersplan voor stedelijk afvalwater is vastgesteld voor **afwateringsgebieden van agglomeraties met 100 000 i.e. en hoger**.
2. De lidstaten stellen uiterlijk op 31 december [...] **2030** een lijst op van agglomeraties tussen 10 000 en 100 000 i.e. waar, op grond van historische gegevens, **modellering** en volgens de meest geavanceerde methoden verrichte klimaatprognoses, **alsmede op grond van de belasting en de beoordeling van effecten in het kader van het stroomgebiedbeheerplan**, een of meer van de volgende omstandigheden gelden:
 - a) de overstorting van **rioolwater** vormt een risico voor het milieu of de gezondheid van de mens;
 - b) de overstorting van **rioolwater** vertegenwoordigt meer dan [...] **3 %** van de jaarlijkse belasting van het opgevangen stedelijk afvalwater **volgens de parameters in tabel 1 en, indien van toepassing, tabel 2 van bijlage I**, berekend op basis van droogweerafvoer [...];
 - c) de overstorting van **rioolwater** [...] belet dat wordt voldaan aan een van de volgende voorschriften:
 - i) de krachtens artikel 5 van Richtlijn (EU) 2020/2184 vastgestelde voorschriften;
 - ii) de voorschriften van artikel 5, lid 3, van Richtlijn 2006/7/EG van het Europees Parlement en de Raad³⁸;

³⁸ Richtlijn 2006/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 februari 2006 betreffende het beheer van de zwemwaterkwaliteit en tot intrekking van Richtlijn 76/160/EEG (PB L 64 van 4.3.2006, blz. 37).

- iii) de voorschriften van artikel 3 van Richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad³⁹;
 - iv) de milieudoelstellingen van artikel 4 van Richtlijn 2000/60/EG;
 - v) **de krachtens artikel 3 van Richtlijn 2006/118/EG⁴⁰ vastgestelde voorschriften.**
- d) in afzonderlijke riolen in stedelijk gebied zijn plaatsen in kaart gebracht waar stedelijk afvloeingswater naar verwachting zodanig verontreinigd zal zijn dat de lozing ervan in ontvangende wateren kan worden beschouwd als een risico voor het milieu of de gezondheid van de mens of belet dat een van de in punt c) genoemde richtlijnen wordt nageleefd.**

De lidstaten evalueren de in de eerste alinea bedoelde lijst om de [...] zes jaar na de vaststelling ervan en actualiseren deze lijst zo nodig.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat er uiterlijk op 31 december [...] **2040** een geïntegreerd beheersplan voor stedelijk afvalwater is vastgesteld voor **afwateringsgebieden van** de in lid 2 bedoelde agglomeraties.
4. De geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater worden op verzoek ter beschikking gesteld van de Commissie.
5. De geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater omvatten ten minste de in bijlage V genoemde bestanddelen.

³⁹ Richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid, tot wijziging en vervolgens intrekking van de Richtlijnen 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG en 86/280/EEG van de Raad, en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG (PB L 348 van 24.12.2008, blz. 84).

⁴⁰ Richtlijn 2006/118/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand.

6. De Commissie is bevoegd om **met het oog op een eenvormige toepassing van dit artikel** uitvoeringshandelingen vast te stellen **tot vastlegging van:**

- a) [...] de methoden voor het vaststellen van de maatregelen als bedoeld in punt 3 van bijlage V;
- b) [...] de methoden voor het bepalen van alternatieve indicatoren om te verifiëren of de indicatieve doelstelling inzake vermindering van de verontreiniging als bedoeld in punt 2, a), van bijlage V is bereikt;
- c) de vorm [...] waarin geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater moeten worden verstrekt aan de Commissie wanneer daarom wordt verzocht overeenkomstig lid 4.

Deze uitvoeringshandelingen worden **[PB: gelieve in te voegen = uiterlijk 24 maanden na de inwerkingtreding van deze richtlijn]** vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

7. De lidstaten zorgen ervoor dat de geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater na de vaststelling ervan **ten minste** om de [...] zes jaar worden geëvalueerd en zo nodig bijgewerkt. **Na de actualisering van de in lid 2 bedoelde lijst zorgen de lidstaten ervoor dat geïntegreerde beheersplannen worden opgesteld binnen zes jaar nadat de betrokken agglomeraties op de lijst zijn opgenomen.**

Artikel 6

Secundaire behandeling

1. De lidstaten zorgen ervoor dat **lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties die agglomeraties met 2 000 i.e. en hoger bedienen [...], aan de in deel B en tabel 1 van bijlage I opgenomen toepasselijke voorschriften voor secundaire behandeling voldoen volgens de in deel D van bijlage I genoemde methoden voor de controle en beoordeling van de resultaten** alvorens lozingen **in ontvangende wateren** te verrichten.

Voor agglomeraties tussen 2 000 en 10 000 i.e. die lozen in **kustwateren als omschreven in Richtlijn 2000/60/EG en die op [PB: gelieve de datum in te voegen = de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] een passende behandeling toepassen overeenkomstig artikel 7 van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad**, is de in de eerste alinea vastgelegde verplichting niet van toepassing tot en met 31 december [...] **2035**.

Op agglomeraties die op [PB: gelieve de datum in te voegen = datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] lozen in minder kwetsbare gebieden als bedoeld in artikel 6, lid 1, van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad, zijn de in de eerste alinea genoemde verplichtingen van toepassing tot en met [PB: gelieve de datum in te voegen = laatste dag van het twaalfde jaar na de inwerkingtreding van deze richtlijn].

2. De lidstaten zorgen ervoor dat **lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties die agglomeraties tussen [...] 1 250 en 2 000 i.e. bedienen, uiterlijk op 31 december 2035 aan de in deel B en tabel 1 van bijlage I opgenomen toepasselijke voorschriften voor secundaire behandeling voldoen volgens de in deel D van bijlage I genoemde methoden voor de controle en beoordeling van de resultaten [...]** alvorens lozingen **in ontvangende wateren** te verrichten.

De lidstaten kunnen van deze termijn afwijken indien aan de voorwaarden van artikel 23, lid 5, is voldaan.

3.[...]3. Lozingen van stedelijk afvalwater in wateren in hooggelegen berggebieden (meer dan 1 500 m boven zeeniveau) waar een doeltreffende biologische behandeling bemoeilijkt wordt door lage temperaturen, of lozingen in diepe mariene wateren van agglomeraties met minder dan 150 000 i.e. in dunbevolkte ultraperifere gebieden waar een doeltreffende biologische behandeling bemoeilijkt wordt door de topografie en geografie van het grondgebied, mogen tot en met [PB: gelieve de datum in te voegen = laatste dag van het twintigste jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn] aan een behandeling worden onderworpen die minder streng is dan de in lid 1 voorgeschreven behandeling, mits uit grondig onderzoek blijkt dat dergelijke lozingen geen nadelige invloed hebben op het milieu en de gezondheid van de mens en zij niet beletten dat de ontvangende wateren aan de desbetreffende kwaliteitsdoelstellingen en bepalingen van andere Uniewetgeving voldoen.

4.[...]

Artikel 7

Tertiaire behandeling

1. De lidstaten zorgen er uiterlijk op 31 december [...] **2035** voor dat lozingen van 50 % van de stedelijke waterzuiveringsinstallaties die een belasting van **150 000** i.e. en hoger behandelen en die op [PB: gelieve de datum in te vullen: de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] geen tertiaire behandeling toepassen, **aan de toepasselijke voorschriften voor [...] tertiaire behandeling overeenkomstig deel B en tabel 2 van bijlage I voldoen alvorens lozingen in ontvangende wateren te verrichten.** [...]

De lidstaten zorgen er uiterlijk op 31 december [...] **2040** voor dat alle stedelijke waterzuiveringsinstallaties die een belasting van **150 000 i.e. en hoger** behandelen, **aan de toepasselijke voorschriften voor tertiaire behandeling in deel B en tabel 2 van bijlage I voldoen alvorens lozingen in ontvangende wateren te verrichten.** [...]

2. De lidstaten stellen uiterlijk op 31 december [...] **2027** een lijst vast van gebieden op hun grondgebied die gevoelig zijn voor eutrofiëring en actualiseren die lijst om de [...] **zes** jaar met ingang van 31 december [...] **2033**.

De in de eerste alinea bedoelde lijst bevat de in bijlage II vastgelegde gebieden.

Het voorschrift in de eerste alinea is niet van toepassing indien een lidstaat op zijn gehele grondgebied tertiaire behandeling toepast overeenkomstig [...] **deel B en tabel 2 van bijlage I.**

3.[...]

3. De lidstaten zorgen ervoor dat lozingen van agglomeraties met 10 000 i.e. en hoger voldoen aan de toepasselijke voorschriften voor tertiaire behandeling van deel B en tabel 2 van bijlage I alvorens lozingen te verrichten in gebieden die op een in lid 2 bedoelde lijst zijn opgenomen, en wel uiterlijk op:

- a) 31 december 2033 voor 20 % van deze agglomeraties;**
- b) 31 december 2039 voor 60 % van deze agglomeraties;**
- c) 31 december 2045 voor alle agglomeraties.**

De lidstaten kunnen afwijken van de termijnen in artikel 7, lid 3, indien aan de voorwaarden van artikel 23, lid 5, is voldaan. Stedelijke waterzuiveringsinstallaties die een belasting van 150 000 i.e. en hoger behandelen, zijn evenwel nog steeds gebonden door de termijnen van artikel 7, lid 1.

3a. De in de leden 1 en 3 bedoelde lozingen van stedelijk afvalwater moeten aan de toepasselijke voorschriften van deel B en tabel 2 van bijlage I voldoen volgens de in deel D van bijlage I genoemde methoden voor de controle en beoordeling van de resultaten.

3b. Voor stedelijke waterzuiveringsinstallaties die in aanbouw zijn, waarvan de tertiaire behandeling ingrijpend wordt gerenoveerd of die na 31 december 2020 en vóór de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn in gebruik zijn genomen, zijn de voorschriften van artikel 7 van deze richtlijn tot uiterlijk vijf jaar na de in de leden 1 en 3 vastgelegde termijnen van toepassing.

4. [...]

De Commissie is bevoegd om overeenkomstig de in artikel 27 bedoelde procedure gedelegeerde handelingen vast te stellen om **de in deel D van bijlage I genoemde methoden voor de controle en beoordeling van de resultaten [...]** aan te passen aan de technologische en wetenschappelijke vooruitgang.

5. In afwijking van [...] lid 3 [...] kunnen de lidstaten besluiten dat een afzonderlijke stedelijke waterzuiveringsinstallatie die zich in een gebied bevindt dat is opgenomen in een in lid 2 bedoelde lijst, niet wordt onderworpen aan de voorschriften van [...] lid 3 [...] indien kan worden aangetoond dat het minimumpercentage van de vermindering van de totale belasting die binnenkomt in alle stedelijke waterzuiveringsinstallaties in dat gebied:
- a) **ten minste 75 % voor totaal fosfor en ten minste 75 % voor totaal stikstof bedraagt vanaf de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn;**
 - [...] b) uiterlijk op 31 december [...] **2039** 82,5 % voor totaal fosfor en 80 % voor totaal stikstof bedraagt;
 - [...] c) uiterlijk op 31 december [...] **2045 87,5 %** voor totaal fosfor en **82,5 %** voor totaal stikstof bedraagt.
6. Lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties van 10 000 i.e. en hoger in een afwateringsgebied van een gebied dat gevoelig is voor eutrofiëring en dat is opgenomen in de in lid 2 genoemde lijst, zijn ook onderworpen aan de bepalingen van de leden 3 [...] en 5.
7. De lidstaten zorgen ervoor dat lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties die gelegen zijn in een gebied dat in de in lid 2 bedoelde lijst is opgenomen na een van de regelmatige actualiseringen van de lijst die op grond van dat lid zijn vereist, binnen zeven jaar na opname van dat gebied in die lijst, voldoen aan de voorschriften van [...] lid 3 [...].

Artikel 8

Quartaire behandeling

1. De lidstaten zorgen ervoor dat lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties die een belasting van [...] **200 000 i.e. en hoger** behandelen, **aan de in deel B en tabel 3 van bijlage I opgenomen toepasselijke voorschriften voor quartaire behandeling van stedelijk afvalwater voldoen volgens de in deel D van bijlage I genoemde methoden voor de controle en beoordeling van de resultaten alvorens lozingen in ontvangende wateren te verrichten, en wel uiterlijk op:**
 - a) **31 december 2035 voor lozingen van 20 % van deze stedelijke waterzuiveringsinstallaties;**
 - b) [...] **31 december [...] 2040 [...] voor lozingen van 60 % van deze stedelijke waterzuiveringsinstallaties;**
 - c) **31 december 2045 voor alle lozingen van deze stedelijke waterzuiveringsinstallaties.**
2. De lidstaten moeten uiterlijk op 31 december 2030 een lijst hebben vastgesteld van gebieden op hun nationaal grondgebied waar de concentratie of de accumulatie van micro-verontreinigingen **van stedelijke waterzuiveringsinstallaties** een risico voor het milieu of de gezondheid van de mens inhoudt. De lidstaten beoordelen die lijst **in 2033, en daarna** om de [...] **zes** jaar, en actualiseren deze zo nodig.

De in de eerste alinea bedoelde lijst is **gebaseerd op een beoordeling van de risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu dat de lozing van microverontreinigingen in het stedelijk afvalwater oplevert voor [...]** de volgende gebieden [...]:

- a) de waterlichamen die worden gebruikt voor de winning van voor menselijke consumptie bestemd water zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 1, van Richtlijn (EU) 2020/2184;
- b) zwemwater dat binnen het toepassingsgebied van Richtlijn 2006/7/EG valt;
- c) meren zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 5, van Richtlijn 2000/60/EG;
- d) rivieren zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 4, van Richtlijn 2000/60/EG, of andere waterstromen waarin de verdunningsverhouding onder de 10 is;
- e) gebieden waar aquacultuuractiviteiten zoals omschreven in artikel 4, punt 25, van Verordening (EU) nr. 1380/2013 van het Europees Parlement en de Raad⁴¹ plaatsvinden;
- f) gebieden waar aanvullende behandeling nodig is om aan de voorschriften van de Richtlijnen 2000/60/EG, **2006/118/EG** en 2008/105/EG te voldoen;
- g) kustwateren zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 7, van Richtlijn 2000/60/EG;**
- h) overgangswateren zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 6, van Richtlijn 2000/60/EG;**
- i) mariene wateren zoals gedefinieerd in artikel 3, punt 1, van Richtlijn 2008/56/EG.**

De in de tweede alinea bedoelde risicobeoordeling wordt op verzoek aan de Commissie meegedeeld.

⁴¹ Verordening (EU) nr. 1380/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 inzake het gemeenschappelijk visserijbeleid, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 1954/2003 en (EG) nr. 1224/2009 van de Raad en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 2371/2002 en (EG) nr. 639/2004 van de Raad en Besluit 2004/585/EG van de Raad (PB L 354 van 28.12.2013, blz. 22).

3. De Commissie is bevoegd om uitvoeringshandelingen vast te stellen waarin de vorm van de in de tweede alinea van lid 2 bedoelde risicobeoordeling wordt vastgelegd, evenals de methode die voor die risicobeoordeling moet worden gebruikt. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.
4. De lidstaten zorgen ervoor dat [...] agglomeraties met [...] 10 000 i.e. en **hoger aan de in deel B en tabel 3 van bijlage I opgenomen toepasselijke voorschriften voor** quartaire behandeling **voldoen volgens de in deel D van bijlage I genoemde methoden voor de controle en beoordeling van de resultaten** alvorens lozingen te verrichten in de in de lijst van lid 2 genoemde gebieden, en wel uiterlijk op:
 - a) **31 december 2035 voor 20 % van deze agglomeraties;**
 - b) **31 december 2040 voor 60 % van deze agglomeraties;**
 - c) **31 december 2045 voor alle agglomeraties.**

[...]

5.[...]

5. De lidstaten zorgen ervoor dat lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties die gelegen zijn in een gebied dat is opgenomen in de in lid 2 bedoelde lijst na een van de **regelmatige bijwerkingen van de lijst die op grond van dat lid zijn vereist, voldoen aan de eisen die zijn vervat in lid 4 en in deel B en tabel 3 van bijlage I binnen zeven jaar na opname van dat gebied in die lijst, doch niet later dan de in lid 4 genoemde termijnen.**

De Commissie is bevoegd om volgens de in artikel 27 bedoelde procedure gedelegeerde handelingen vast te stellen om **de methoden voor controle en beoordeling van de resultaten** in deel [...] D van bijlage I [...] aan te passen aan de technologische en wetenschappelijke vooruitgang.

6. [...] [...] **De Commissie [...] kan [...]** uitvoeringshandelingen vaststellen om de controle- en bemonsteringsmethoden vast te stellen, die de lidstaten moeten gebruiken om de aanwezigheid en hoeveelheid van de in tabel 3 [...] van bijlage I beschreven indicatoren in stedelijk afvalwater te bepalen. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

Artikel 9

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

1. De lidstaten nemen maatregelen om ervoor te zorgen dat producenten die een van de in bijlage III vermelde producten in de handel brengen, **uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te vullen: de laatste dag van het derde jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn]** een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid hebben.

Dergelijke maatregelen zorgen ervoor dat die producenten verantwoordelijk zijn voor:

- a) de volledige kosten voor het naleven van de eisen in artikel 8, met inbegrip van de kosten voor de quartaire behandeling van stedelijk afvalwater om microverontreinigingen te verwijderen, die afkomstig zijn van de producten en residuen ervan die de producenten in de handel hebben gebracht, en voor de controle op microverontreinigingen zoals bedoeld in artikel 21, lid 1, punt a), en
- (b) de kosten voor het verzamelen en verifiëren van de gegevens over de in de handel gebrachte producten, en
- (c) andere kosten die nodig zijn om de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid op zich te nemen.

2. De lidstaten stellen de producenten vrij van hun uitgebreide producentenverantwoordelijkheid krachtens lid 1, mits de producenten kunnen aantonen dat er sprake is van een van de volgende situaties:
 - a) de hoeveelheid [...] **stoffen in de producten die zij in de Unie** in de handel brengen, bedraagt minder dan [...] **één** ton per jaar;
 - b) de producten die zij in de handel brengen, genereren aan het eind van hun levensduur geen microverontreinigingen in afvalwater.
3. De Commissie is bevoegd om uitvoeringshandelingen vast te stellen om gedetailleerde criteria betreffende de eenvormige toepassing van de in lid 2, punt b), gestelde voorwaarde op specifieke categorieën van producten **en de gevaarlijkheid ervan** vast te stellen. Die uitvoeringshandelingen worden **uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te vullen: de laatste dag van het tweede jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn]** vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.
4. De lidstaten zorgen ervoor dat de in lid 1 bedoelde producenten hun uitgebreide producentenverantwoordelijkheid gezamenlijk uitoefenen [...].

De lidstaten zorgen ervoor dat:

- a) de in lid 1 bedoelde producenten de organisatie voor producentenverantwoordelijkheid jaarlijks het volgende meedelen:
 - i) de jaarlijkse hoeveelheden van de in de lijst in bijlage III opgenomen producten die zij in het kader van hun professionele activiteiten in de handel hebben gebracht;
 - ii) informatie over de gevaarlijkheid van de in punt i) genoemde producten in afvalwater aan het einde van hun levensduur;
 - iii) indien relevant, een lijst van de producten die overeenkomstig lid 2 zijn vrijgesteld;

- b) de in lid 1 bedoelde producenten financieel moeten bijdragen aan de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid om de kosten als gevolg van hun uitgebreide producentenverantwoordelijkheid te dekken;
- c) elke bijdrage van een producent, zoals bedoeld in punt b), wordt bepaald op basis van de hoeveelheden en de gevaarlijkheid **voor het afvalwater van de stoffen die in de handel worden gebracht**;
- d) de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid jaarlijks worden onderworpen aan onafhankelijke audits van hun financieel beheer, met inbegrip van hun vermogen om de in lid 1 [...] bedoelde kosten te dekken, de kwaliteit en geschiktheid van de overeenkomstig punt a) verzamelde informatie, en de geschiktheid van de overeenkomstig punt b) verzamelde bijdragen.

5. De lidstaten zorgen ervoor dat:

- a) de rol en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen, met inbegrip van de in lid 1 bedoelde producenten, organisaties voor producentenverantwoordelijkheid, particuliere of openbare exploitanten van stedelijke waterzuiveringsinstallaties en lokale bevoegde autoriteiten, duidelijk worden gedefinieerd;
- b) er doelstellingen voor het beheer van stedelijk afvalwater worden vastgesteld teneinde aan de eisen en termijnen van artikel 8, leden 1, 4, en 5, te voldoen, en dat alle andere kwantitatieve of kwalitatieve doelstellingen worden vastgesteld, die als relevant voor de uitvoering van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid worden beschouwd;
- c) er een verslagleggingssysteem aanwezig is om gegevens te verzamelen over de in lid 1 bedoelde producten die de producenten in de lidstaat in de handel hebben gebracht en over de quartaire behandeling van afvalwater, evenals andere voor de toepassing van punt b) **van dit lid** relevante gegevens.

Artikel 10

Minimumeisen voor organisaties voor producentenverantwoordelijkheid

1. De lidstaten nemen de noodzakelijke maatregelen om te waarborgen dat een overeenkomstig artikel 9, lid 4, opgerichte organisatie voor producentenverantwoordelijkheid:
 - a) een duidelijk omschreven geografische dekking heeft die in overeenstemming is met de eisen van artikel 8;
 - b) over de noodzakelijke financiële en organisatorische middelen beschikt om aan de verplichtingen van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid van de producenten te voldoen, **met inbegrip van financiële garanties om de continuïteit van de quartaire behandeling van stedelijk afvalwater overeenkomstig artikel 8 van deze richtlijn onder alle omstandigheden te waarborgen;**
 - c) informatie openbaar maakt over:
 - i) de eigenaren en de leden;
 - ii) de door de producenten betaalde financiële bijdragen;
 - iii) de activiteiten die de organisatie ieder jaar onderneemt, met inbegrip van informatie over hoe de financiële middelen worden besteed.

De verstrekking van informatie aan het publiek krachtens dit artikel doet geen afbreuk aan het bewaren van de vertrouwelijkheid van commercieel gevoelige informatie overeenkomstig het desbetreffende Unie- en nationaal recht.

De lidstaten zorgen ervoor dat dergelijke maatregelen een nationale erkenningsprocedure van de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid omvatten die certificeert dat zij voldoen aan de in dit lid bedoelde voorschriften voordat zij daadwerkelijk worden opgericht en operationeel zijn.

2. De lidstaten zetten een adequaat controle- en handhavingskader op om te waarborgen dat de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid hun verplichtingen nakomen, dat de financiële middelen van de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid correct worden gebruikt en dat alle betrokkenen met een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid betrouwbare gegevens rapporteren aan de bevoegde autoriteiten, en, op verzoek, aan de organisaties voor producentenverantwoordelijkheid.
3. Indien er op het grondgebied van een lidstaat verschillende organisaties voor producentenverantwoordelijkheid bestaan, moet de betrokken lidstaat ten minste één orgaan dat onafhankelijk is van particuliere belangen, aanwijzen, of een overheidsinstantie het toezicht op de uitvoering toevertrouwen.
4. De lidstaten zorgen ervoor dat de producenten die op het grondgebied van een andere lidstaat zijn gevestigd en daar producten in de handel brengen:
 - a) een natuurlijke persoon of rechtspersoon aanwijzen, die op hun grondgebied als gemachtigde vertegenwoordiger is gevestigd om de verplichtingen van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid op hun grondgebied te vervullen, of
 - b) maatregelen treffen die gelijkwaardig zijn aan die in punt a).
5. De lidstaten zorgen voor een regelmatige dialoog tussen de relevante belanghebbenden die betrokken zijn bij de uitvoering van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, met inbegrip van producenten en distributeurs, organisaties voor producentenverantwoordelijkheid, particuliere of openbare exploitanten van stedelijke waterzuiveringsinstallaties, lokale autoriteiten en maatschappelijke organisaties.
6. **De Commissie voorziet uiterlijk op de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn in de organisatie van de uitwisseling van informatie, ervaringen en beste praktijken tussen de lidstaten met betrekking tot de uitvoering van de artikelen 9 en 10, en met name inzake:**
 - a) **de maatregelen om de oprichting, erkenning en werking van organisaties voor producentenverantwoordelijkheid te controleren;**
 - b) **de maatregelen om te controleren of de producenten hun in deze richtlijn vastgelegde verplichtingen nakomen;**

- c) **de doeltreffende uitvoering van**
 - i) **de verantwoordelijkheid voor de volledige kosten als bedoeld in artikel 9, lid 1; en**
 - ii) **de controle van de berekeningsmethoden van de bijdragen van de producenten door de organisatie voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid als bedoeld in artikel 9, lid 4, punt c);**
- d) **de ontheffingen als bedoeld in artikel 9;**
- e) **alle andere kwesties in verband met de doeltreffende uitvoering van de artikelen 9 en 10.**

De Commissie publiceert de resultaten van de uitwisseling van informatie, ervaring en beste praktijken met betrekking tot deze en andere relevante aspecten, en doet in voorkomend geval aanbevelingen en/of verstrekt richtsnoeren aan de lidstaten.

Op basis van de door de lidstaten verstrekte informatie stelt de Commissie een lijst op van de verzoeken om ontheffing die de lidstaten op grond van artikel 9, lid 2, van producenten hebben ontvangen, en werkt zij deze lijst regelmatig bij. Deze lijst wordt op verzoek ter beschikking gesteld van de nationale bevoegde autoriteiten van de lidstaten.

Artikel 11

Energieneutraliteit [...]

1. De lidstaten zorgen ervoor dat er om de vier jaar energie-audits, **zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 32, van Richtlijn (EU) 2023/1791**, van de **in bedrijf zijnde** stedelijke waterzuiveringsinstallaties en opvangsystemen worden uitgevoerd. Die audits [...] omvatten het in kaart brengen van het potentieel voor kosteneffectieve **maatregelen om het gebruik van energie te verminderen en**[...] de productie van hernieuwbare energie **te verbeteren**, met bijzondere aandacht voor het in kaart brengen en benutten van het potentieel voor de productie van biogas, waarbij de uitstoot van **broeikasgassen** [...] wordt teruggedrongen. De eerste audits worden:
 - a) uiterlijk op 31 december [...] **2030** uitgevoerd bij de stedelijke waterzuiveringsinstallaties die een belasting van 100 000 i.e. en hoger behandelen, en bij de opvangsystemen die daarmee zijn verbonden;
 - b) uiterlijk op 31 december [...] **2035** uitgevoerd bij de stedelijke waterzuiveringsinstallaties die een belasting van 10 000 tot 100 000 i.e. behandelen, en bij de opvangsystemen die daarmee zijn verbonden.
2. De lidstaten zorgen ervoor dat **stedelijke waterzuiveringsinstallaties die een belasting van 10 000 i.e. en hoger behandelen** [...] energie uit hernieuwbare bronnen produceren, zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 1, van Richtlijn (EU) 2018/2001, [...] **op basis van met name de resultaten van de in lid 1 bedoelde audits.**

Deze energie wordt geproduceerd door exploitanten van stedelijke waterzuiveringsinstallaties, op of buiten het terrein. Maximaal [...] 30 % van de energie mag worden aangekocht uit externe [...] bronnen.

De lidstaten zorgen ervoor dat, op nationaal niveau, de totale jaarlijkse energie uit hernieuwbare bronnen die wordt geproduceerd door stedelijke waterzuiveringsinstallaties of de energie die is aangekocht overeenkomstig de [...] de tweede alinea [...] [...]:

- a) uiterlijk op 31 december 2030 ten minste equivalent is aan [...] **20 %** van de totale hoeveelheid energie die dergelijke installaties per jaar gebruiken;
- aa) uiterlijk op 31 december 2035 ten minste equivalent is aan 40 % van de totale hoeveelheid energie die dergelijke installaties per jaar gebruiken;**
- b) uiterlijk op 31 december [...] **2040** ten minste equivalent is aan [...] **60 %** van de totale hoeveelheid energie die dergelijke installaties per jaar gebruiken;
- c) uiterlijk op 31 december [...] **2045** ten minste equivalent is aan 100 % van de totale hoeveelheid energie die dergelijke installaties per jaar gebruiken.

3. De Commissie kan een uitvoeringshandeling vaststellen tot vaststelling van de methoden om te beoordelen of de in lid 2 genoemde doelstellingen zijn bereikt. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

Artikel 12

Grensoverschrijdende samenwerking

1. Indien wateren die onder de jurisdictie van een lidstaat vallen, nadelig worden beïnvloed door lozingen van stedelijk afvalwater uit een andere lidstaat of derde land, stelt de eerstgenoemde lidstaat de andere lidstaat of het derde land en de Commissie van de betrokken feiten in kennis.

Deze kennisgeving moet in het geval van incidentele verontreiniging die aanzienlijke gevolgen kan hebben voor de stroomafwaarts gelegen waterlichamen, onmiddellijk plaatsvinden.

De betrokken lidstaten werken samen om na te gaan om welke lozingen het gaat en welke maatregelen aan de bron moeten worden genomen om de getroffen wateren te beschermen teneinde de inachtneming van deze richtlijn te waarborgen.

2. De betrokken lidstaten brengen de Commissie op de hoogte van samenwerkingen als bedoeld in lid 1. De Commissie neemt op verzoek van de betrokken lidstaten deel aan een dergelijke samenwerking.

Artikel 13

Plaatselijke weersomstandigheden

De lidstaten zorgen ervoor dat de ter naleving van de eisen zoals vastgelegd in de artikelen 6, 7 en 8 gebouwde stedelijke waterzuiveringsinstallaties zodanig worden ontworpen, gebouwd, geëxploiteerd en onderhouden dat zij onder alle normale plaatselijke weersomstandigheden op bevredigende wijze kunnen blijven functioneren. Bij het ontwerpen van de installaties dient met seizoenschommelingen in de belasting rekening te worden gehouden.

Artikel 14

Lozingen van niet-huishoudelijk afvalwater

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de lozingen van niet-huishoudelijk afvalwater in opvangsystemen en stedelijke waterzuiveringsinstallaties worden onderworpen aan door de bevoegde autoriteit of **instantie** vooraf vast te stellen **voorschriften en/of** te verstrekken bijzondere vergunningen.

Die vooraf vast te stellen voorschriften en/of te verstrekken bijzondere vergunningen waarborgen dat aan de waterkwaliteitseisen van andere wetgeving van de Unie wordt voldaan en dat, indien van toepassing, de kwaliteit en kwantiteit van de relevante lozingen van niet-huishoudelijk afvalwater worden gecontroleerd.

Wanneer er sprake is van vooraf vast te stellen voorschriften en/of bijzondere vergunningen voor lozingen in opvangsystemen en waterzuiveringsinstallaties, zorgen de lidstaten ervoor dat de bevoegde autoriteit:

- a) de exploitanten van de opvangsystemen en stedelijke waterzuiveringsinstallaties waarin het niet-huishoudelijke afvalwater wordt geloosd, raadpleegt **en informeert** alvorens bijzondere vergunningen af te geven;
- b) de exploitanten van de opvangsystemen en stedelijke waterzuiveringsinstallaties die niet-huishoudelijk afvalwater ontvangen, **op verzoek** [...] toestaat om de bijzondere vergunningen te raadplegen, die in hun afwateringsgebieden zijn afgegeven.
- c) **wanneer er vooraf voorschriften worden vastgesteld voor lozingen in opvangsystemen en stedelijke waterzuiveringsinstallaties, zorgen de lidstaten ervoor dat de exploitanten van opvangsystemen en stedelijke waterzuiveringsinstallaties waarin het niet-huishoudelijk afvalwater wordt geloosd, worden geraadpleegd voordat deze voorschriften worden vastgesteld.**

2. De lidstaten **zorgen ervoor dat de bevoegde autoriteiten of instanties passende maatregelen nemen**, waaronder een beoordeling van de **vooraf vast te stellen voorschriften en/of** bijzondere vergunning, om de bronnen van de verontreiniging in niet-huishoudelijk afvalwater zoals bedoeld in lid 1, vast te stellen, te voorkomen en zo veel mogelijk te verminderen, indien een van de volgende situaties zich voordoet:

- a) er zijn bij de controle overeenkomstig artikel 21, lid 3, verontreinigende stoffen in de inlaat- en afvoerbuizen van de stedelijke waterzuiveringsinstallaties vastgesteld;
- b) slib afkomstig van de behandeling van stedelijk afvalwater moet overeenkomstig Richtlijn 86/278/EEG van de Raad⁴² worden gebruikt;

⁴² Richtlijn 86/278/EEG van de Raad van 12 juni 1986 betreffende de bescherming van het milieu, in het bijzonder de bodem, bij het gebruik van zuiveringsslib in de landbouw (PB L 181 van 4.7.1986, blz. 6).

- c) behandeld stedelijk afvalwater moet overeenkomstig Verordening (EU) 2020/741 worden hergebruikt;
 - d) de ontvangende wateren worden gebruikt voor de winning van voor menselijke consumptie bestemd water zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 1, van Richtlijn (EU) 2020/2184;
 - e) de verontreiniging van het niet-huishoudelijke afvalwater dat in het opvangsysteem of in de stedelijke zuiveringsinstallatie wordt geloosd, vormt een risico voor de werking van die installatie of dat systeem.
3. De **vooraf vast te stellen voorschriften** en bijzondere vergunningen zoals bedoeld in lid 1 **van dit artikel** moeten aan de eisen van deel C van bijlage I voldoen. De Commissie is bevoegd om volgens de in artikel 27 bedoelde procedure gedelegeerde handelingen vast te stellen om deel C van bijlage I te wijzigen zodat dit deel wordt aangepast aan de technische en wetenschappelijke vooruitgang op het gebied van de milieubescherming.
4. De bijzondere vergunningen zoals bedoeld in lid 1 worden ten minste om de [...] **tien** jaar opnieuw bezien en zo nodig aangepast.

De vooraf vast te stellen voorschriften zoals bedoeld in lid 1 worden met geregelde tussenpozen opnieuw bezien en zo nodig aangepast.

Indien de kenmerken van het niet-huishoudelijk afvalwater, de stedelijke waterzuiveringsinstallatie of het ontvangend waterlichaam aanzienlijk veranderen, worden de bijzondere vergunningen opnieuw bezien en aan deze veranderingen aangepast.

Artikel 15

Hergebruik van water en lozingen van stedelijk afvalwater

1. De lidstaten bevorderen [...] **indien nodig** het hergebruik van behandeld afvalwater van [...] stedelijke waterzuiveringsinstallaties. Indien behandeld **stedelijk** afvalwater wordt hergebruikt voor landbouwirrigatie, moet het aan de eisen voldoen die krachtens Verordening (EU) 2020/741 zijn vastgesteld.

Indien behandeld stedelijk afvalwater wordt hergebruikt voor landbouwirrigatie, mogen de lidstaten afwijken van de voorschriften voor tertiaire behandeling in tabel 2 van bijlage I voor de fractie behandeld stedelijk afvalwater die uitsluitend bestemd is voor hergebruik voor landbouwirrigatie, indien alle volgende elementen kunnen worden aangetoond:

- a) **het nutriëntengehalte van de hergebruikte fractie is niet hoger dan hetgeen voor de beoogde gewassen wordt vereist; en**
 - b) **er zijn geen risico's voor het milieu, met name in verband met de eutrofiëring van de wateren in hetzelfde afwateringsgebied en er bestaan geen risico's voor de gezondheid van de mens, met name in verband met pathogene organismen; en**
 - c) **de zuiveringsinstallatie beschikt over voldoende capaciteit om stedelijk afvalwater te behandelen of op te slaan teneinde lozingen in ontvangende wateren te voorkomen die niet voldoen aan de eisen van deel B en tabel 2 van bijlage I, overeenkomstig de in deel D van bijlage I, vastgelegde controlemethoden.**
2. De lidstaten zorgen ervoor dat **ten minste alle** lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties van [...] **1 250 i.e. en hoger** aan vooraf vast te stellen voorschriften en/of bijzondere vergunningen worden onderworpen. Dergelijke **vooraf vast te stellen voorschriften en/of** vergunningen zorgen ervoor dat er aan de eisen van deel B van bijlage I wordt voldaan.

3. De vooraf vast te stellen voorschriften en/of bijzondere vergunningen zoals bedoeld in lid 2 worden ten minste om de [...] tien jaar opnieuw bezien en zo nodig aangepast. In de gevallen waarin de kenmerken van binnenkomend stedelijk afvalwater of de lozingen van de stedelijke waterzuiveringsinstallatie of het ontvangende waterlichaam aanzienlijk veranderen, moeten de bepalingen van de bijzondere vergunningen worden bijgewerkt om ervoor te zorgen dat nog steeds aan de eisen van deel B van bijlage I wordt voldaan.
4. De lidstaten nemen alle nodige maatregelen om hun infrastructuur voor de opvang en behandeling van stedelijk afvalwater [...] aan te passen aan de toegenomen belasting van huishoudelijk afvalwater, met inbegrip van indien nodig de aanleg van nieuwe infrastructuur. Op die manier worden de lidstaten geacht te voldoen aan de milieudoelstellingen van artikel 4 van Richtlijn 2000/60/EG indien aan alle volgende voorwaarden is voldaan:
- a) [...] de bouw of uitbreiding van een stedelijke waterzuiveringsinstallatie [...] voor de behandeling van toegenomen belastingen of anderszins onbehandelde belastingen van huishoudelijk afvalwater wordt onderworpen aan een vooraf te verstrekken vergunning overeenkomstig deze richtlijn;
 - b) de voordelen van de in punt a) bedoelde stedelijke waterzuiveringsinstallatie kunnen om redenen van technische haalbaarheid of onevenredige kosten niet met andere middelen worden bereikt, ook niet na overweging van alternatieve lozingspunten van stedelijke waterzuiveringsinstallaties die zouden bijdragen tot de verwezenlijking van de milieudoelstellingen van artikel 4 van Richtlijn 2000/60/EG [...];

- c) alle technisch haalbare mitigatiemaatregelen zijn [...] genomen [...] om de negatieve gevolgen van de stedelijke waterzuiveringsinstallatie voor de getroffen waterlichamen tot een minimum te beperken, met inbegrip van strengere behandelingseisen dan die welke vóór de toename van de belasting van huishoudelijk afvalwater werden toegepast, teneinde te voldoen aan de eisen van de in deel B, punt 6 van bijlage I, bedoelde richtlijnen;
- d) alle technisch haalbare mitigatiemaatregelen zijn uitgevoerd om de negatieve gevolgen van andere activiteiten die soortgelijke belastingen veroorzaken in [...] dezelfde waterlichamen [...] tot een minimum te beperken. [...]

Indien in een oppervlaktewaterlichaam achteruitgang niet kan worden voorkomen of de doelstellingen van artikel 4 van Richtlijn 2000/60/EG niet kunnen worden verwezenlijkt als gevolg van een in punt a) bedoelde vergunning, moeten deze vergunningen specifiek worden vermeld in de stroomgebiedbeheerplannen die zijn opgesteld op grond van artikel 13 van Richtlijn 2000/60/EG en moeten de bovengenoemde voorwaarden daarin worden toegelicht.

Artikel 16

Biologisch afbreekbaar niet-huishoudelijk afvalwater

1. De lidstaten stellen eisen vast voor de lozing van biologisch afbreekbaar niet-huishoudelijk afvalwater, die passend zijn voor de aard van de betrokken bedrijfstak en die ten minste hetzelfde niveau van milieubescherming waarborgen als de eisen van deel B van bijlage I.

2. De in lid 1 bedoelde eisen zijn van toepassing wanneer aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:
- (a) het afvalwater is afkomstig van installaties van de in bijlage IV vermelde bedrijfstakken, die een belasting van 4 000 i.e. en hoger behandelen en die niet een van de activiteiten uitoefenen die in bijlage I bij Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad⁴³ zijn vermeld;
 - (b) het afvalwater komt niet in een stedelijke waterzuiveringsinstallatie terecht vóór het in ontvangende wateren wordt geloosd ("directe lozing").

Artikel 17

Toezicht op stedelijk afvalwater

1. [...]

⁴³ Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (PB L 334 van 17.12.2010, blz. 17).

1. De lidstaten zetten [...] een nationaal systeem op voor [...] samenwerking en coördinatie tussen de bevoegde autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de volksgezondheid en de bevoegde autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de behandeling van stedelijk afvalwater wat betreft:
 - (a) het in kaart brengen van [...] **relevante** volksgezondheidsparameters die gecontroleerd moeten worden bij **ten minste de inlaat van zuiveringsinstallaties voor stedelijk afvalwater, [...] inclusief bijvoorbeeld de parameters op de volgende lijst:**
 - (i) **SARS-CoV-2-virus en varianten daarvan;**
 - (ii) **poliomyelitisvirus;**
 - (iii) **influenzavirus;**
 - (iv) **opkomende pathogenen;**
 - (v) **alle andere gezondheidsparameters die de bevoegde autoriteiten van de lidstaten als relevant voor controle beschouwen;**
 - (b) het bepalen van de locatie waar en de frequentie waarmee monsters van het stedelijk afvalwater worden genomen en worden geanalyseerd voor iedere vastgestelde volksgezondheidsparameter overeenkomstig [...] **punt a**), met **oog voor** de beschikbare gezondheidsgegevens en de behoeften in verband met de volksgezondheidsgegevens, en voor zover relevant, de lokale epidemiologische situaties;
 - (c) het organiseren van een passende en tijdige communicatie van de resultaten van de controles aan de bevoegde autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de volksgezondheid en aan Unieplatformen, indien dergelijke platformen beschikbaar zijn, **en in overeenstemming met het toepasselijke recht inzake de bescherming van persoonsgegevens.**

[...] 2. Wanneer een bevoegde autoriteit die verantwoordelijk is voor de volksgezondheid in de lidstaat, verklaart dat er een noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid [...] bestaat, worden [...] in stedelijk afvalwater **relevante volksgezondheidsparameters** gecontroleerd van een **representatief deel** van de nationale bevolking, **voor zover die relevante gezondheidsparameters in stedelijk afvalwater worden aangetroffen**. Deze controle wordt uitgevoerd totdat de bevoegde autoriteit verklaart dat de noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid [...] is geëindigd, **of voor langere duur indien dezelfde bevoegde autoriteit dit nuttig acht voor andere doeleinden**.

Om te bepalen of er sprake is van een noodsituatie op het gebied van de volksgezondheid, houdt de bevoegde autoriteit rekening met **besluiten van de Commissie die zijn vastgesteld krachtens artikel 23, lid 1, van Verordening (EU) 2022/2371 van het Europees Parlement en de Raad**⁴⁴, met beoordelingen van het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding, en met besluiten van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) overeenkomstig de Internationale Gezondheidsregeling [...] ⁴⁵ [...].

[...] 3. De lidstaten zorgen voor agglomeraties met 100 000 i.e. en hoger er uiterlijk op [...] **[PB: gelieve de datum in te voegen = de laatste dag van het derde jaar na de datum van vaststelling van de uitvoeringshandeling in de navolgende alinea]** voor dat de resistentie tegen antimicrobiële stoffen wordt gecontroleerd in stedelijk afvalwater. [...] [...].

⁴⁴ Verordening (EU) 2022/2371 van het Europees Parlement en de Raad van 23 november 2022 inzake ernstige grensoverschrijdende bedreigingen van de gezondheid en tot intrekking van Besluit nr. 1082/2013/EU (PB L 314 van 6.12.2022, blz. 26).

⁴⁵[...]

De Commissie stelt **uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te voegen: de datum van de laatste dag van het tweede jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn]** volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde procedure onmiddellijk toepasselijke uitvoeringshandelingen vast teneinde een eenvormige toepassing van deze richtlijn te waarborgen met **een minimale bemonsteringsfrequentie en een geharmoniseerde methode ter meting van resistentie tegen antimicrobiële stoffen in stedelijk afvalwater vast te stellen.**

[...] 4. Over de resultaten van de in dit artikel bedoelde controle wordt overeenkomstig artikel 22, lid 1, punt g), verslag uitgebracht.

Artikel 18

Risicobeoordeling en -beheer

1. De lidstaten **bepalen en beoordelen** uiterlijk op [...] **31 december 2027** de door de lozing van stedelijk afvalwater veroorzaakte risico's voor het milieu en voor de gezondheid van de mens, en wel ten minste de risico's die met de volgende factoren te maken hebben:
 - a) de kwaliteit van een waterlichaam dat wordt gebruikt voor de winning van voor menselijke consumptie bestemd water zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 1, van Richtlijn (EU) 2020/2184;
 - b) de kwaliteit van zwemwater dat binnen het toepassingsgebied van Richtlijn 2006/7/EG valt;
 - [...] c) de kwaliteit van een waterlichaam waar aquacultuuractiviteiten plaatsvinden zoals omschreven in artikel 4, punt 25, van Verordening (EU) nr. 1380/2013;
 - d) **de toestand van het ontvangende grondwaterlichaam zoals gedefinieerd in artikel 2 [...] van Richtlijn [...] 2000/60/EG alsmede alle overige milieudoelstellingen voor dat grondwaterlichaam overeenkomstig artikel 4 van dezelfde richtlijn;**

- e) **de toestand van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam zoals gedefinieerd in artikel 2 van Richtlijn 2000/60/EG alsmede alle overige milieudoelstellingen voor dat oppervlaktewaterlichaam overeenkomstig artikel 4 van dezelfde richtlijn.**

2. Indien er overeenkomstig lid 1 risico's zijn vastgesteld, stellen de lidstaten passende maatregelen vast om ze het hoofd te bieden, waaronder, naargelang het geval, de volgende maatregelen:

- aa) **aanvullende maatregelen nemen ter voorkoming en vermindering van de verontreiniging van afvalwater aan de bron, in aanvulling op de in artikel 14, lid 2, bedoelde maatregelen;**
 - a) overeenkomstig artikel 3 een opvangsysteem aanleggen voor agglomeraties met een i.e. van minder dan [...] **1 250**;
 - b) overeenkomstig artikel 6 een secundaire behandeling toepassen op lozingen van stedelijk afvalwater van agglomeraties met een i.e. van minder dan [...] **1 250**;
 - c) overeenkomstig artikel 7 een tertiaire behandeling toepassen op lozingen van stedelijk afvalwater van agglomeraties met een i.e. van minder dan 10 000;
 - d) overeenkomstig artikel 8 een quataire behandeling toepassen op lozingen van stedelijk afvalwater van agglomeraties met een i.e. van minder dan 10 000;
 - e) overeenkomstig artikel 5 geïntegreerde beheerplannen voor stedelijk afvalwater opstellen voor agglomeraties met minder dan 10 000 i.e. en de in bijlage V bedoelde maatregelen vaststellen;
 - f) strengere eisen toepassen voor de behandeling van opgevangen stedelijk afvalwater dan de eisen in **deel B** van bijlage [...] **I**.

3. Het in kaart brengen van de risico's overeenkomstig lid 1 van dit artikel wordt om de zes jaar beoordeeld en afgestemd op het tijdschema voor de beoordeling van de in het kader van **Richtlijn 2000/60/EG opgestelde stroomgebiedbeheerplannen, te beginnen vanaf 31 december 2033**. De **betrokken stroomgebiedbeheerplannen** en de in artikel 23 bedoelde nationale uitvoeringsprogramma's omvatten een samenvatting van de vastgestelde risico's, vergezeld van een beschrijving van de overeenkomstig lid 2 van dit artikel vastgestelde maatregelen en worden op verzoek aan de Commissie meegedeeld.

Artikel 19

Toegang tot sanitaire voorzieningen

Onverminderd de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid nemen de lidstaten, rekening houdend met de lokale, regionale en culturele perspectieven en omstandigheden op het gebied van sanitaire voorzieningen, alle noodzakelijke maatregelen om de toegang tot sanitaire voorzieningen voor iedereen te verbeteren, met name voor kwetsbare en gemarginaliseerde groepen.

Daartoe zorgen de lidstaten er uiterlijk op [...] **12 januari 2029** voor dat zij:

- a) vastgesteld hebben welke mensen geen of slechts beperkte toegang tot sanitaire voorzieningen hebben, met inbegrip van kwetsbare en gemarginaliseerde groepen, en redenen verschaft hebben voor dit gebrek aan toegang;
- b) de mogelijkheden hebben beoordeeld om de toegang tot sanitaire voorzieningen voor [...] **deze mensen te verbeteren;**
- c) alle agglomeraties met 10 000 i.e. en hoger hebben aangemoedigd om voldoende sanitaire voorzieningen in openbare ruimten aan te leggen, die vrij toegankelijk zijn en die met name voor vrouwen veilig toegankelijk zijn, [...] **en het publiek hierover hebben geïnformeerd.**

Artikel 20

Slib en terugwinning van grondstoffen

1. De lidstaten treffen alle maatregelen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat de slibbeheers-trajecten in overeenstemming zijn met de afvalhiërarchie bedoeld in artikel 4 van Richtlijn 2008/98/EG. Door dergelijke trajecten worden preventie, **voorbereiding voor** hergebruik, [...] recycling **en andere terugwinning** van grondstoffen gemaximaliseerd en de nadelige gevolgen voor het milieu geminimaliseerd.
2. De Commissie is **ten behoeve van een eenvormige toepassing van deze richtlijn** bevoegd om **uitvoeringshandelingen** vast te stellen [...] met daarin minimumpercentages voor hergebruik en recycling van fosfor [...] uit slib [...] **en uit krachtens de afwijking van artikel 15, lid 1, niet hergebruikt stedelijk afvalwater**, daarbij rekening houdend met de beschikbare technologieën, **middelen en economische uitvoerbaarheid** voor fosfor-terugwinning. [...]. **Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.**

Artikel 21

Controle

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de bevoegde autoriteiten, **de bevoegde instanties of de exploitant van de stedelijke afvalwaterzuiveringsinstallatie** het volgende controleren:
 - a) de lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties teneinde de naleving van de eisen van deel B van bijlage I overeenkomstig de methoden voor de controle en beoordeling van de resultaten van deel D van bijlage I te verifiëren, [...] **met inbegrip** van de belastingen en de concentraties van de parameters die in deel B van bijlage I zijn vermeld;

- b) de hoeveelheid, samenstelling en bestemming van slib, **rekening houdend met de eisen van Richtlijn 86/278/EEG voor slib dat bestemd is voor gebruik in de landbouw;**
 - c) [...] **ingeval de afwijking van artikel 15, lid 1, wordt gebruikt, de hoeveelheid in de landbouw hergebruikt stedelijk afvalwater per jaar en per maand waarvoor een afwijking geldt als bedoeld in artikel 15, lid 1, alsmede het nutriëntengehalte van de voor landbouwirrigatie hergebruikte fractie en de periode waarin die fractie wordt hergebruikt, dit alles afgezet tegen de maandelijkse water- en nutriëntenbehoefte van de gewassen waarvoor dit stedelijk afvalwater wordt hergebruikt;**
 - d) de door stedelijke waterzuiveringsinstallaties [...] met 10 000 i.e. en hoger uitgestoten broeikasgassen [...] **CO₂, N₂O, CH₄, naargelang het geval vastgesteld middels analyse, berekening of modellering;**
 - e) **de door stedelijke waterzuiveringsinstallaties van 10 000 i.e. en hoger gebruikte en geproduceerde energie.**
2. Voor alle agglomeraties [...] **als bedoeld in artikel 5, leden 1 en 3, zorgen de lidstaten ervoor dat de bevoegde autoriteiten, [...] [...] [...] de bevoegde instanties, of de exploitant van het opvangsysteem op relevante punten representatieve metingen uitvoeren van de hoeveelheid in waterlichamen overgestort rioolwater en uit aparte systemen geloosd stedelijk afvloeiingswater, om een schatting te maken van de concentratie en belasting van de parameters in tabel 1 van bijlage I en, indien van toepassing, in tabel 2, alsmede van het gehalte aan microplastics en relevante verontreinigende stoffen. De lidstaten kunnen de resultaten van deze meting gebruiken om, indien nodig, modellen op te stellen.**

3. Voor alle agglomeraties met 10 000 i.e. en hoger **zorgen de lidstaten ervoor dat de bevoegde autoriteiten, de bevoegde instanties of de exploitant van de stedelijke waterzuiveringsinstallatie** bij de inlaat- en afvoerbuizen van de stedelijke waterzuiveringsinstallaties de concentratie en belasting in het stedelijk afvalwater van de volgende elementen controleren:
- a) verontreinigende stoffen **die naar verwachting zullen worden aangetroffen in stedelijk afvalwater**, genoemd in:
 - i) de bijlagen VIII en X bij Richtlijn 2000/60/EG, [...] bijlage **I** bij Richtlijn 2008/105/EG, bijlage I bij Richtlijn 2006/118/EG en deel B van bijlage II bij Richtlijn 2006/118/EG;
 - ii) de bijlage bij Beschikking nr. 2455/2001/EG van het Europees Parlement en de Raad⁴⁶;
 - iii) bijlage II bij Verordening (EG) nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad⁴⁷;
 - iv) de bijlagen I en II bij Richtlijn 86/278/EEG;
 - b) de parameters die zijn vermeld in deel B van bijlage III bij Richtlijn (EU) 2020/2184, indien stedelijk afvalwater wordt geloosd in een afwateringsgebied zoals bedoeld in artikel 8 van die richtlijn;
 - c) de aanwezigheid van microplastics.

De in de punten a) en b) genoemde verontreinigende stoffen kunnen worden uitgesloten van de controle op grond van dit lid, zolang, onder meer op basis van controleresultaten, kan worden aangetoond dat zij niet in het stedelijk afvalwater aanwezig zijn.

⁴⁶ Beschikking nr. 2455/2001/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 november 2001 tot vaststelling van de lijst van prioritaire stoffen op het gebied van het waterbeleid en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG (Voor de EER relevante tekst) (PB L 331 van 15.12.2001, blz. 1).

⁴⁷ Verordening (EG) nr. 166/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 januari 2006 betreffende de instelling van een Europees register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen en tot wijziging van de Richtlijnen 91/689/EEG en 96/61/EG van de Raad (Voor de EER relevante tekst) (PB L 33 van 4.2.2006, blz. 1).

Voor alle agglomeraties met 10 000 i.e. en hoger zorgen de lidstaten ervoor dat **de bevoegde autoriteiten, de bevoegde instanties of de exploitant van de afvalwaterzuiveringsinstallatie** controleren op de aanwezigheid van microplastics in het slib, **indien relevant en met name wanneer het wordt hergebruikt in de landbouw.**

4. De in [...] lid 3 bedoelde controle wordt met de volgende frequentie uitgevoerd:
- a) ten minste twee monsters per jaar, met een maximum van [...] **zeven** maanden tussen de monsters voor agglomeraties met **150 000** i.e. en hoger;
 - b) ten minste één monster per twee jaar voor agglomeraties met 10 000 tot **150 000** i.e.

De frequentie kan in de daaropvolgende jaren worden gehalveerd indien de controleresultaten voor de in lid 3 bedoelde verontreinigende stoffen tijdens de eerste drie opeenvolgende jaren lager zijn dan de krachtens Richtlijn 2008/105/EG toepasselijke milieukwaliteitsnormen. De controlefrequentie moet ten minste jaarlijks worden herzien.

5. De Commissie is bevoegd [...] uitvoeringshandelingen vast te stellen om een eenvormige toepassing van deze richtlijn te waarborgen door een methode vast te stellen voor de meting van **de broeikasgasuitstoot van stedelijke waterzuiveringsinstallaties en van de in dit artikel bedoelde microplastics in stedelijk afvalwater en slib. De Commissie levert de methoden uiterlijk [PB: gelieve in te voegen = uiterlijk 24 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde procedure.**

Artikel 22

Informatie over de controle op de uitvoering

1. De lidstaten, bijgestaan door het Europees Milieuagentschap (EEA) stellen:
 - a) uiterlijk op 31 december [...] **2030** een gegevensreeks samen met informatie die overeenkomstig artikel 21 is verzameld, met inbegrip van informatie over de in artikel 21, lid 1, punt a), bedoelde parameters en de resultaten van de tests ten aanzien van de criteria voor het goed- of afkeuren die in deel D van bijlage I zijn vastgelegd, en zij werken deze gegevensreeks daarna jaarlijks bij;
 - b) uiterlijk op 31 december [...] **2030** een gegevensreeks samen waarin wordt aangegeven welk percentage van het stedelijk afvalwater overeenkomstig artikel 3 is opgevangen en behandeld en zij werken die gegevensreeks daarna jaarlijks bij;
 - c) uiterlijk op 31 december [...] **2030** een gegevensreeks samen met informatie over de [...] **uitvoering van** artikel 4, lid [...] **5**, en over het percentage van de belasting van stedelijk afvalwater afkomstig van agglomeraties met 2 000 i.e. en hoger, die in afzonderlijke systemen wordt behandeld, en zij werken die gegevensreeks daarna jaarlijks bij;
 - d) uiterlijk op 31 december [...] **2030** een gegevensreeks samen met informatie over het aantal genomen monsters en over het aantal monsters dat overeenkomstig deel D van bijlage I is genomen en is mislukt;
 - e) uiterlijk op 31 december [...] **2030** een gegevensreeks samen met informatie over de uitstoot van broeikasgassen waarin de verschillende gassen worden uitgesplitst, en over de door elke stedelijke waterzuiveringsinstallatie met 10 000 i.e. en hoger gebruikte totale hoeveelheid energie en geproduceerde hernieuwbare energie, evenals een berekening van het percentage van de doelen van artikel 11, lid 2, dat is bereikt, en zij werken die gegevensreeks daarna jaarlijks bij;

- f) uiterlijk op 31 december [...] **2030** een gegevensreeks samen met informatie over de overeenkomstig punt 3 van bijlage V genomen maatregelen, en zij werken die gegevensreeks daarna jaarlijks bij;
- g) uiterlijk op 31 december [...] **2030** een gegevensreeks samen met de resultaten van de controle overeenkomstig artikel 17, leden 1 en 3, en zij werken die gegevensreeks daarna jaarlijks bij;
- h) uiterlijk op 31 december [...] **2030** een gegevensreeks samen met een lijst van gebieden waarvan is vastgesteld dat zij gevoelig zijn voor eutrofiëring [...] en zij werken die gegevensreeks bij **overeenkomstig artikel 7, lid 2**;
- i [...]) uiterlijk op 31 december 2030 een gegevensreeks samen met een lijst van gebieden waarvan is vastgesteld dat de concentratie of accumulatie van microverontreinigingen een risico vormt voor het milieu of de gezondheid van de mens [...], en zij werken die gegevensreeks bij **overeenkomstig artikel 8, lid 2**;
- j) uiterlijk op 12 januari 2029 een gegevensreeks samen over de maatregelen die zijn genomen om de toegang tot sanitaire voorzieningen te verbeteren overeenkomstig artikel 19, met inbegrip van informatie over het deel van hun bevolking dat toegang heeft tot sanitaire voorzieningen, en zij werken die gegevensreeks daarna om de zes jaar bij;
- k) **uiterlijk op 31 december 2030 een gegevensreeks samen met de in artikel 21, lid 1, punt c), bedoelde controleresultaten, voorzien van een vergelijking van de maandelijkse water- en nutriëntenbehoefte van de gewassen waarvoor het in artikel 15, lid 1, bedoelde stedelijk afvalwater wordt hergebruikt, en zij werken die gegevensreeks daarna jaarlijks bij.**

2. De lidstaten zorgen ervoor dat de Commissie en het EEA [...] toegang hebben tot de in lid 1 bedoelde gegevensreeksen.
3. Bij de verslaglegging die krachtens dit artikel is vereist, wordt rekening gehouden met de informatie **ten aanzien van de verontreinigende stoffen in verband met stedelijk afvalwater** waarover de lidstaten overeenkomstig artikel 5 van Verordening (EG) nr. 166/2006 verslag hebben uitgebracht.

Wat betreft de in lid 1 bedoelde informatie zorgt het EEA ervoor dat het publiek toegang krijgt tot relevante gegevens via het Europees register inzake de uitstoot en overbrenging van verontreinigende stoffen dat krachtens Verordening (EG) nr. 2006/166 is vastgesteld.

4. De Commissie is bevoegd om uitvoeringshandelingen vast te stellen waarin de vorm wordt gespecificeerd van de informatie die overeenkomstig lid 1 moet worden verstrekt. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure. **De Commissie verstrekt de vorm uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te voegen = de laatste dag van het eerste jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn].**

Artikel 23

Nationaal uitvoeringsprogramma

1. De lidstaten stellen uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te voegen: de laatste dag van de [...]
35e maand na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] een nationaal uitvoeringsprogramma op voor deze richtlijn.

Dat programma omvat:

- a) een beoordeling van het niveau van uitvoering van de artikelen 3 tot en met 8;
- b) de vaststelling en planning van de investeringen die nodig zijn om deze richtlijn voor elke agglomeratie uit te voeren, met inbegrip van een indicatieve financiële raming en een prioriteitsbepaling van de investeringen die verband houden met de grootte van de agglomeratie en **de omvang van de milieueffecten van onbehandeld stedelijk afvalwater en de daaraan verbonden risico's voor het milieu en de menselijke gezondheid;**

- c) een raming van de investeringen die nodig zijn om de huidige infrastructuren voor stedelijk afvalwater, met inbegrip van de opvangsystemen, op basis van hun [...] **technische en operationele staat** en de afschrijvingspercentages te vernieuwen, **moderniseren of vervangen**;
 - d) de identificatie, of ten minste een indicatie, van de mogelijke bronnen van overheidsfinanciering, indien deze nodig zijn om de gebruiksheffingen aan te vullen.
2. Uiterlijk op ...[PB: gelieve de datum in te vullen: de laatste dag van de [...] **veertigste** maand na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] dienen de lidstaten hun nationale uitvoeringsprogramma bij de Commissie in, tenzij zij op basis van de resultaten van de controle zoals bedoeld in artikel 21 aantonen dat zij in overeenstemming zijn met de artikelen 3 tot en met 8.
3. De lidstaten werken hun nationale uitvoeringsprogramma ten minste om de [...] **zes** jaar bij. Zij dienen dit uiterlijk op 31 december bij de Commissie in, tenzij zij kunnen aantonen dat zij in overeenstemming zijn met de artikelen 3 tot en met 8.
4. De Commissie is bevoegd om uitvoeringshandelingen vast te stellen waarin de methoden en formaten voor de indiening van het nationale uitvoeringsprogramma wordt vastgesteld. Deze uitvoeringshandelingen worden uiterlijk op **[PB: gelieve datum in te voegen = uiterlijk de laatste dag van de zesde maand na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn]** vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.
5. **Lidstaten kunnen in hun eerste nationale uitvoeringsprogramma de volgende termijnen maximaal zes jaar verlengen:**
- a) **de in artikel 3, lid 2, en/of artikel 6, lid 2, bedoelde termijnen, mits:**
 - i) **op [PB: gelieve de datum in te voegen = de dag van inwerkingtreding van deze richtlijn]:**
 - **minder dan 50 % van deze agglomeraties een opvangsysteem heeft en hun lozingen geen secundaire behandeling op hun grondgebied krijgen, overeenkomstig bijlage I, deel B en tabel [...] 1, of**

- minder dan 50 % van het stedelijk afvalwater van deze agglomeraties wordt opgevangen in opvangsystemen en hun lozingen geen secundaire behandeling op hun grondgebied krijgen, overeenkomstig deel B en tabel [...] 1 van bijlage I;
- ii) het nationale uitvoeringsprogramma bepalingen bevat ten aanzien van:
- het aantal agglomeraties met [...] 1 250 tot 2 000 i.e. dat op [PB: gelieve de datum in te voegen = datum van inwerkingtreding van de richtlijn] geen volledig opvangsysteem en secundaire behandeling heeft; en
 - een plan met de investeringen die nodig zijn om deze agglomeraties binnen de verlengde termijnen volledig aan de voorschriften te laten voldoen; en
 - de technische of economische redenen ter rechtvaardiging van de verlenging van de in de artikelen 3, lid 2, en/of artikel 6, lid 2, bedoelde termijnen.

De lidstaten die in 2004 tot de Unie zijn toegetreden, kunnen in hun eerste nationale uitvoeringsprogramma de in artikel 3, lid 2, en/of artikel 6, lid 2, bedoelde termijnen tot maximaal acht jaar verlengen indien aan alle voorwaarden van punt a) is voldaan.

De lidstaten die na 2006 tot de Unie zijn toegetreden, kunnen in hun eerste nationale uitvoeringsprogramma de in artikel 3, lid 2, en/of artikel 6, lid 2, bedoelde termijnen tot maximaal twaalf jaar verlengen indien aan alle voorwaarden van punt a) is voldaan.

In hun eerste nationale uitvoeringsprogramma kunnen de lidstaten een verlenging van de in artikel [...] 3, lid 2 en/of artikel 6, lid 2, bedoelde termijnen opnemen van maximaal acht jaar voor agglomeraties waarvan kan worden aangetoond dat de verwezenlijking van de vereiste infrastructuur bijzonder moeilijk is omdat cultureel erfgoed moet worden behouden. Het nationale uitvoeringsprogramma bevat een lijst van deze agglomeraties, vergezeld van een motivering voor de afwijking en een tijdschema voor de voltooiing van de vereiste infrastructuur in deze agglomeraties;

- b) de termijn voor agglomeraties als bedoeld in artikel 7, lid 3, mits:
- i) er in ten minste 50 % van deze agglomeraties geen tertiaire behandeling plaatsvindt overeenkomstig de eisen van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad of deze op [PB: gelieve de datum in te voegen = de datum van inwerking-treding van de richtlijn] niet aan de eisen van tabel 2 voldoen; alsmede
 - ii) het nationale uitvoeringsprogramma bepalingen bevat ten aanzien van:
 - het aantal agglomeraties als bedoeld in artikel 7, lid 3, waar geen tertiaire behandeling plaatsvindt overeenkomstig de voorschriften van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad op [PB: gelieve de datum in te voegen = dag van inwerking-treding van de richtlijn]; en
 - een plan met de investeringen die nodig zijn om deze agglomeraties binnen de verlengde termijnen volledig aan de voorschriften te laten voldoen; en
 - de technische of economische redenen [...] ter rechtvaardiging van de verlenging van de in artikel 7, lid 3, bedoelde termijnen.

Deze verlengingen zijn uitsluitend van kracht indien aan de in de eerste alinea bedoelde voorwaarden is voldaan. Indien niet aan deze voorwaarden is voldaan, doet de Commissie de lidstaten daarvan uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te voegen = de laatste dag van de zesde maand na de in artikel 23, lid 2, bedoelde termijn] kennisgeving.

Artikel 24

Voorlichting van het publiek

1. De lidstaten zorgen ervoor dat er in elke agglomeratie met [...] **1 250 i.e. of hoger of in elk betrokken bestuurlijk gebied**, geschikte en actuele informatie over het opvangen en de behandeling van stedelijk afvalwater op een gebruiksvriendelijke en op het publiek afgestemde manier online beschikbaar is. De informatie omvat ten minste de in bijlage VI vermelde gegevens.

De in lid 1 bedoelde informatie wordt op een met redenen omkleed verzoek ook op een andere manier verstrekt.

2. **Daarnaast zorgen de lidstaten, indien kosten geheel of gedeeltelijk via een watertarievensysteem worden vergoed, ervoor dat alle [...] huishoudens in agglomeraties met 10 000 i.e. of hoger, en bij voorkeur in agglomeraties met [...] 1 250 i.e. of hoger, die verbonden zijn met opvangsystemen, regelmatig en ten minste eenmaal per jaar, zonder dat zij erom hoeven te vragen, [...] op de meest passende en eenvoudig toegankelijke wijze, onder andere via hun factuur of via digitale middelen zoals slimme toepassingen of websites, de volgende informatie ontvangen:**

- a) informatie over de conformiteit van het opvangen en de behandeling van stedelijk afvalwater met de artikelen 3, 4, 6, 7, en 8, met inbegrip van een vergelijking tussen de huidige lozingen van verontreinigende stoffen in ontvangende wateren met de grenswaarden in de tabellen 1, 2 en 3 van bijlage I;
- b) het volume of geschatte volume in kubieke meter van het opgevangen en behandelde stedelijk afvalwater per jaar of per factureringsperiode voor het huishouden of de verbonden entiteit, in combinatie met [...] trends en de prijs van het opvangen en behandelen van stedelijk afvalwater voor het huishouden **in kwestie** (de kosten per liter en per kubieke meter);
- c) een vergelijking van het jaarlijkse volume van [...] het opgevangen en behandelde stedelijk afvalwater per jaar met een indicatie van het gemiddelde volume van een huishouden in de desbetreffende agglomeratie;
- d) een link naar de in lid 1 bedoelde online-inhoud.

Indien er geen informatie over individueel verbruik beschikbaar is, wordt de in de punten a) tot en met d) bedoelde informatie op gebruikersvriendelijke wijze via een website of slimme toepassing verstrekt op agglomeratieniveau.

3. De Commissie kan volgens de in artikel 27 bedoelde procedure gedelegeerde handelingen vaststellen om lid 2 en bijlage VI te wijzigen door de informatie die online aan het publiek en aan de met opvangsystemen verbonden [...] **huishoudens** moet worden verstrekt, bij te werken teneinde deze eisen aan te passen aan de technische vooruitgang en de beschikbaarheid van informatie op dit gebied.

4. De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen waarin het formaat en de methoden voor de presentatie van de overeenkomstig de leden 1 en 2 te verstrekken informatie worden gespecificeerd. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 28, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

Artikel 25

Toegang tot de rechter

1. De lidstaten zorgen ervoor dat, overeenkomstig het toepasselijke nationale rechtsstelsel, de leden van het betrokken publiek in beroep kunnen gaan bij een rechtbank of een ander bij wet ingesteld onafhankelijk en onpartijdig orgaan om de materiële of formele rechtmatigheid van enig besluit, handelen of nalaten vallend onder artikel 6, 7 of 8 van deze richtlijn aan te vechten, indien aan ten minste een van de volgende voorwaarden is voldaan:
 - a) zij hebben een voldoende belang;
 - b) zij stellen dat inbreuk is gemaakt op een recht, indien het bestuursprocesrecht van een lidstaat dit als voorwaarde stelt.

De procesbevoegdheid in de herzieningsprocedure wordt niet afhankelijk gemaakt van de rol die het betrokken lid van het publiek heeft gespeeld tijdens een inspraakfase van de besluitvormingsprocedures krachtens deze richtlijn.

De beroepsprocedure moet eerlijk, billijk, tijdig en niet buitensporig kostbaar zijn, en voorzien in adequate en doeltreffende verhaalmechanismen, met inbegrip van een rechterlijk bevel waar zulks passend is.

2. De lidstaten bepalen in welk stadium de besluiten, het handelen of het nalaten zoals bedoeld in lid 1 kunnen worden aangevochten.

Artikel 26

Schadevergoeding

1. De lidstaten zorgen ervoor dat indien er als gevolg van een schending van nationale maatregelen die krachtens deze richtlijn waren vastgesteld, schade aan de gezondheid van de mens is opgetreden, de getroffen personen het recht hebben om voor die schade een schadevergoeding te vorderen en te verkrijgen van de betrokken natuurlijke of rechtspersonen **overeenkomstig het nationaal recht**. [...]

2.[...]

[...] 2. De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale regels en procedures in verband met eisen tot schadevergoeding zodanig worden opgesteld en toegepast dat zij de uitoefening van het recht op vergoeding van schade veroorzaakt door een schending krachtens lid 1, niet onmogelijk of buitensporig moeilijk maken.

4.[...]

[...] 3. De lidstaten [...] kunnen verjaringstermijnen **vaststellen** voor het instellen van vorderingen voor schadevergoeding zoals bedoeld in lid 1 [...]. Deze termijnen beginnen pas te lopen wanneer de schending is beëindigd en de persoon die schadevergoeding vordert, weet **of redelijkerwijs geacht kan worden te weten** dat hij of zij schade heeft geleden door een schending overeenkomstig lid 1.

Artikel 27

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De in artikel [...] [...] 7, lid 4, artikel 8, lid 5, artikel 14, lid 3, [...] en artikel 24, lid 3, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van [PB: gelieve de datum in te voegen: de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn]. De Commissie stelt uiterlijk negen maanden voor het einde van de termijn van vijf jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel [...] [...] 7, lid 4, artikel 8, lid 5, artikel 14, lid 3, [...], en artikel 24, lid 3, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.
4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.
5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.

6. Een overeenkomstig artikel [...] [...] 7, lid 4, artikel 8, lid 5, artikel 14, lid 3, [...] of artikel 24, lid 3, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.

Artikel 28

Comité

1. De Commissie wordt bijgestaan door het **bij Richtlijn 91/271/EEG ingestelde** comité voor de aanpassing aan de wetenschappelijke en technologische vooruitgang en de uitvoering van de richtlijn inzake de behandeling van stedelijk afvalwater. **Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.**
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Artikel 29

Sancties

1. **Onverminderd de verplichtingen van de lidstaten krachtens Richtlijn 2008/99/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht**, stellen de lidstaten voorschriften vast inzake de sancties die van toepassing zijn op overtredingen van de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen en nemen zij alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze worden toegepast. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.
[...]

2. De lidstaten zorgen ervoor dat bij de krachtens dit artikel vastgestelde sancties naar behoren rekening wordt gehouden met het volgende, voor zover van toepassing:
 - a) de aard, de ernst en de omvang van de [...] **overtreding**;
 - [...][...] **b)** de bevolking die of het milieu dat door de schending is getroffen, waarbij de gevolgen van de overtreding op het doel om een hoog beschermingsniveau voor de gezondheid van de mens en het milieu te bereiken, in aanmerking worden genomen;
 - c) het herhaalde of op zichzelf staande karakter van de overtreding.**
3. De lidstaten stellen de Commissie onverwijld van de in lid 1 bedoelde voorschriften en maatregelen in kennis en delen haar alle latere wijzigingen daarvan mee.

Artikel 30

Beoordeling

1. De Commissie voert uiterlijk op 31 december [...] **2035** en 31 december [...] **2041** een beoordeling van deze richtlijn uit, die met name is gebaseerd op de volgende elementen:
 - a) de bij de uitvoering van deze richtlijn opgedane ervaring;
 - b) de in artikel 22, lid 1, bedoelde gegevensreeksen;
 - c) de relevante wetenschappelijke, analytische en epidemiologische gegevens, met inbegrip van de resultaten van door de Unie gefinancierde onderzoeksprojecten;
 - d) aanbevelingen van de WHO, indien beschikbaar;

- e) een analyse van de mogelijke noodzaak om de lijst producten die onder de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid moeten vallen, aan te passen aan de evolutie van de reeks producten die in de handel worden gebracht, aan de verbeterde kennis over de aanwezigheid van microverontreinigingen in afvalwater en de effecten daarvan op de volksgezondheid en het milieu, [...] aan de gegevens die voortvloeien uit de nieuwe verplichtingen om op de aanwezigheid van microverontreinigingen in de inlaat- en afvoerbuizen van de stedelijke waterzuiveringsinstallaties te controleren, **en een analyse van de behoefte aan herziening van de voorwaarde voor de opheffing van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid als bedoeld in artikel 9, lid 2, punt a);**
- f) **een evaluatie van de doelstelling van energieneutraliteit ter analyse van de technische en economische haalbaarheid van meer autonomie van de sector op energiegebied;**
- g) **een evaluatie van de mogelijkheden om broeikasgasemissies van de sector stedelijk afvalwater te meten en eisen voor feitelijke metingen vast te stellen in verband met controles.**

De Commissie dient een verslag over de belangrijkste bevindingen van de in de eerste alinea bedoelde beoordeling in bij het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

2. De lidstaten voorzien de Commissie van de informatie die noodzakelijk is om het in lid 1, tweede alinea, bedoelde verslag op te stellen.

Artikel 31

Evaluatie

De Commissie dient om de vijf jaar een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering van deze richtlijn, dat vergezeld gaat van passende wetgevingsvoorstellen, indien de Commissie dat passend acht.

Artikel 32

Intrekkings- en overgangsbepalingen

1. Richtlijn 91/271/EEG, zoals gewijzigd bij de in deel A van bijlage VII bij deze richtlijn genoemde handelingen, wordt met ingang van [PB: gelieve de datum in te voegen: de eerste dag van de [...] **31e** maand na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] ingetrokken, onverminderd de verplichtingen van de lidstaten met betrekking tot de in deel B van bijlage VII bij deze richtlijn genoemde termijn voor omzetting in intern recht van de aldaar genoemde richtlijnen.
2. **Ten aanzien van Mayotte** zijn artikel 3, lid 1, en artikel 6, lid 1, van toepassing met ingang van 31 december [...] **2030, en artikel 3, lid 2, en artikel 6, lid 2, met ingang van [PB: gelieve de datum in te voegen: de laatste dag van het vijftiende jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn]. [...].**

Artikel 3, lid 1 bis, en artikel 4, lid 1 bis, van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad blijven van toepassing tot en met 30 december 2030.

3. **In afwijking van lid 1** blijft artikel 5 van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad tot 31 december [...] **2040** van toepassing [...] voor lozingen van stedelijk afvalwater die door stedelijke waterzuiveringsinstallaties worden behandeld, die belastingen van **150 000 i.e.** [...] en hoger behandelen en die niet uiterlijk op 31 december [...] **2035** aan de eisen van artikel 7, lid 1, hoeven te voldoen.

Voor lozingen van stedelijk afvalwater van agglomeraties met [...] 10 000 i.e. **en hoger** [...] blijft artikel 5 van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad van toepassing: [...]

- a) **tot en met 31 december 2033 voor agglomeraties die niet uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te voegen = de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] aan de eisen van artikel 7, lid 3, hoeven te voldoen;**

- b) tot en met 31 december 2039 voor agglomeraties die niet uiterlijk op 31 december 2033 aan de eisen van artikel 7, lid 3, hoeven te voldoen;
 - c) tot en met 31 december 2045 voor agglomeraties die niet uiterlijk op 31 december 2039 aan de eisen van artikel 7, lid 3, hoeven te voldoen; of een latere datum die in overeenstemming is met de afwijking krachtens artikel 7, lid 3, tweede alinea.
- 3a. In afwijking van lid 1 blijven de voorschriften van artikel 5 van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad tot en met 31 december 2040 van toepassing voor stedelijke waterzuiveringsinstallaties als bedoeld in artikel 7, lid 3b.
- 3b. In afwijking van lid 1 zijn de artikelen 15 en 17 van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad en Uitvoeringsbesluit 2014/431/EU van de Commissie [2] vanaf [PB: gelieve de datum in te voegen = de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] tot en met 31 december 2030 van toepassing op de lidstaten.
4. Verwijzingen naar de ingetrokken richtlijn gelden als verwijzingen naar de onderhavige richtlijn en worden gelezen volgens de concordantietabel in bijlage [VIII].

Artikel 33

Omzetting

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op [PB: gelieve de datum in te voegen: de laatste dag van de [...] **dertigste** maand na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] aan de artikelen [...] en bijlagen [...] [naar de artikelen en bijlagen verwijzen, die substantieel zijn gewijzigd in vergelijking met de ingetrokken richtlijnen] te voldoen. Zij delen de Commissie de tekst van die bepalingen onmiddellijk mee.

Wanneer de lidstaten die bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking ervan naar deze richtlijn verwezen. In de bepalingen wordt tevens vermeld dat verwijzingen in bestaande wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen naar de bij deze richtlijn ingetrokken richtlijn, gelden als verwijzingen naar de onderhavige richtlijn. De regels voor die verwijzing en de formulering van die vermelding worden vastgesteld door de lidstaten.

2. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste bepalingen van intern recht mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 34

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

De artikelen [...] en bijlagen [...] [verwijzen naar de artikelen en bijlagen die ongewijzigd zijn in vergelijking met de ingetrokken richtlijn] zijn van toepassing met ingang van [...] [PB: gelieve hier de datum in te voegen: de eerste dag van de 24e maand na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn].

Artikel 35

Adressaten

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter

BIJLAGE [...] I. AAN STEDELIJK AFVALWATER GESTELDE EISEN

A. *OPVANGSYSTEMEN*

Bij de bouw of de aanpassing van opvangsystemen moet rekening worden gehouden met de eisen inzake afvalwaterzuivering.

Opvangsystemen moeten worden ontworpen, gebouwd en onderhouden overeenkomstig de beste technische kennis die geen buitensporige kosten veroorzaakt, met name ten aanzien van:

- het volume en de eigenschappen van het stedelijk afvalwater;
- de voorkoming van lekkages **van afvalwater**;
- **de voorkoming van instroming en infiltratie in het opvangsysteem**;
- de beperking van verontreiniging van de ontvangende wateren door [...] overstorting van **rioolwater, rekening houdend met de toepasselijke eisen van artikel 5 en bijlage V**.

B. *LOZING VAN STEDELIJKE WATERZUIVERINGSINSTALLATIES IN ONTVANGENDE WATEREN*

1. **Stedelijke** waterzuiveringsinstallaties moeten zodanig worden ontworpen of aangepast dat representatieve monsters kunnen worden verkregen van het inkomende afvalwater en van het behandelde effluent voordat dit in de ontvangende wateren wordt geloosd.
2. De lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties **en van stedelijke waterzuiveringsinstallaties voor agglomeraties als bedoeld** [...] in [...] de artikelen 6, 7 en 8 voldoen aan de eisen in tabel 1 **van deze bijlage**.

3. De lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties als bedoeld in [...] artikel 7, **lid 1, of van stedelijke waterzuiveringsinstallaties voor agglomeraties als bedoeld in artikel 7, lid 3**, [...]voldoen naast de eisen van punt 2 ook aan de eisen [...]in tabel 2 van deze bijlage, **tenzij indien artikel 7, lid 5, van toepassing is**.
4. De lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties als bedoeld in artikel 8, lid 1, **of van stedelijke waterzuiveringsinstallaties voor agglomeraties** [...] als bedoeld in artikel 8[...], **lid 4**, voldoen[...] aan de eisen in tabel 3 **van deze bijlage**.
5. Vergunningen **en/of voorschriften** voor de lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties die gebruikmaken van biomedica [...] moeten een verplichting omvatten om [...] de onbedoelde lozing van [...] **die biomedica in ontvangende wateren** [...] te controleren en te voorkomen.
6. Strengere eisen dan die vermeld in de tabellen 1, 2 en 3 moeten indien nodig worden toegepast om ervoor te zorgen dat de ontvangende wateren voldoen aan de in de Richtlijnen 2000/60/EG, 2008/56/EG, 2008/105/EG en 2006/7/EG vastgelegde eisen.
7. De plaatsen voor de lozing van stedelijk afvalwater moeten voor zover mogelijk zodanig worden gekozen dat het [...] **schadelijke** effect op de ontvangende wateren zo gering mogelijk is.

C. SPECIFIEKE VERGUNNINGEN VOOR DE LOZING VAN NIET-HUISHOUDELIJK AFVALWATER

1. De **voorafgaande voorschriften en/of** specifieke vergunningen zoals bedoeld in artikel 14, **lid 1**, zorgen ervoor dat:
 - a) de in het niet-huishoudelijke afvalwater aanwezige verontreinigende stoffen de werking van de waterzuiveringsinstallatie niet belemmeren, de opvangsystemen, waterzuiveringsinstallaties en de bijbehorende apparatuur niet beschadigen en dat het hergebruik van behandeld water en de terugwinning van **nutriënten, andere materialen uit stedelijk afvalwater of** slib niet wordt verhinderd;

- b) de in het niet-huishoudelijke afvalwater aanwezige verontreinigende stoffen de gezondheid van het personeel dat in de opvangsystemen en stedelijke waterzuiveringsinstallaties werkt, niet schaden;
- (c) de hoeveelheid in het niet-huishoudelijke afvalwater aanwezige verontreinigende stoffen kan worden verminderd door de stedelijke waterzuiveringsinstallatie;
- (d) indien in een stedelijke waterzuiveringsinstallatie lozingen worden behandeld van een installatie met een vergunning zoals bedoeld in artikel 4 van Richtlijn 2010/75/EU, de verontreinigingsbelasting van die installatie niet hoger is dan de verontreinigingsbelasting die zou worden geloosd als de lozingen direct vanuit de installatie zouden worden uitgevoerd en in overeenstemming waren met de emissiegrenswaarden die overeenkomstig **deze richtlijn van toepassing zijn**; [...];
- (e) de verontreinigingsbelasting in de lozing van de stedelijke waterzuiveringsinstallatie de [...] toestand van het ontvangende waterlichaam niet aantast en niet verhindert dat het waterlichaam een dergelijke toestand bereikt, overeenkomstig de doelstellingen van artikel 4 van Richtlijn 2000/60/EG.

2.[...]

D. METHODEN VOOR CONTROLE EN BEOORDELING VAN DE RESULTATEN

1. De lidstaten zorgen ervoor dat er een controlemethode wordt toegepast die voldoet aan de eisen van de punten 2 tot en met 5. **Alle analysemethoden voldoen aan minimale prestatiekenmerken zoals die welke zijn vastgelegd in Richtlijn 2009/90/EG en in andere toepasselijke regels.**

Andere dan de in de punten 2, 3 en 4 bedoelde methoden mogen worden gebruikt, mits kan worden aangetoond dat gelijkwaardige resultaten worden verkregen.

De lidstaten verstrekken de Commissie alle relevante informatie omtrent de toegepaste controlemethode.

2. Met het debiet evenredige of op tijdsduur gebaseerde 24-uur-monsters moeten genomen worden op dezelfde, welbepaalde plaats in de afvoer en, zo nodig, bij de inlaat van de stedelijke waterzuiveringsinstallatie. [...] **Op tijdsduur gebaseerde monsters die worden gebruikt om op microverontreinigingen te controleren, mogen echter 48-uur-monsters zijn.**

Er worden goede internationale laboratoriumpraktijken toegepast, die gericht zijn op een zo gering mogelijke achteruitgang van de monsters tussen de monsterneming en de analyse.

3. Het minimumaantal monsters per jaar wordt vastgesteld naargelang de grootte van de zuiveringsinstallatie en wordt gedurende het jaar met geregelde tussenpozen genomen:

[...] 1 250 tot 9 999 i.e.:	één monster per maand (zie opmerking 1)
10 000 tot 49 999 i.e.:	twee monsters per maand voor microverontreinigingen, één monster per maand
50 000 tot [...] 149 999 i.e.:	één monster per week voor microverontreinigingen, twee monsters per [...] maand
[...] 150 000 i.e. of [...] hoger :	[...] twee monsters per week voor microverontreinigingen, twee monsters per [...] maand

Opmerking 1: Voor agglomeraties waar seizoensgebonden activiteit plaatsvindt, worden tussenpozen van maximaal twee maanden zonder bemonstering aanvaard, mits tijdens de maanden met seizoensgebonden activiteit extra monsters worden genomen. In totaal worden in de loop van het jaar twaalf monsters genomen.

4. Het gezuiverde **stedelijke** afvalwater wordt geacht te voldoen aan de eisen betreffende de relevante parameters indien voor iedere relevante parameter afzonderlijk uit monsters van het water blijkt dat het als volgt voldoet aan de relevante parameterwaarden:
 - a) voor de in tabellen **1 en 3** vermelde parameters is in tabel 4 een maximaal toegestaan aantal monsters aangegeven dat niet voldoet aan de in concentratie en/of verminderingpercentage uitgedrukte eisen;
 - b) voor de parameters van tabel 1 uitgedrukt in concentratie mogen de monsters die niet aan de eisen voldoen onder normale bedrijfsomstandigheden niet meer dan 100 % afwijken van de parameterwaarden, behalve voor de parameter betreffende het totaal aan gesuspendeerde stoffen, waarvoor afwijkingen van de parameterwaarden tot 150 % mogen worden aanvaard;

- c) voor de in tabel 2 aangegeven parameters moet het jaargemiddelde van de monsters voor elke parameter in overeenstemming zijn met de relevante parameterwaarden uit die tabel. Afhankelijk van de lokale situatie kan worden gekozen voor toepassing van één of beide parameters. De concentratie of het minimale percentage voor vermindering moet worden toegepast;
- d) voor de in tabel 3 aangegeven parameters [...] **betekent de in deel D, punt 3, van bijlage I genoemde bemonsteringsfrequentie dat er één monster wordt genomen bij de inlaat en één monster bij de afvoer van de stedelijke waterzuiveringsinstallatie teneinde na te gaan of wordt voldaan aan het minimale percentage voor verwijdering in tabel 3 van bijlage I. Het gemiddelde percentage voor verwijdering van alle bij de berekening gebruikte stoffen wordt gebruikt om te beoordelen of het vereiste minimale percentage voor verwijdering van 80 % is bereikt.**
5. De monsters worden genomen zodat zij een afspiegeling vormen van de verontreiniging tijdens droogweerafvoer.[...]. Extreme waarden voor de betrokken waterkwaliteit worden buiten beschouwing gelaten indien zij het gevolg zijn van ongebruikelijke situaties wegens zware regenval.
6. De analyses betreffende lozingen uit bezinkvijvers worden verricht met gefilterde monsters; de concentratie van het totaal aan gesuspendeerde stoffen in de ongefilterde watermonsters mag echter niet meer bedragen dan 150 mg/l.

Tabel 1: Eisen voor lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties overeenkomstig artikel 6 van de richtlijn. De concentratie of het verminderingpercentage moet worden toegepast.			
Parameter	Concentratie	Minimaal percentage voor vermindering ⁴⁸ (zie opmerking 4)	Referentiemeetmethode
Biochemisch zuurstofverbruik (BZV ₅ bij 20 °C) zonder nitrificatie (zie opmerking 1)	25 mg/l O ₂	70 - 90 40 overeenkomstig artikel [...] 6, lid 3	Gehomogeniseerd, niet gefilterd, niet gedecanteerd monster. Bepaling van opgeloste zuurstof vóór en na een incubatie van vijf dagen bij 20 °C ± 1 °C, in volledige duisternis. Toevoeging van een nitrificatieremmer
Chemisch zuurstofverbruik (CZV) (zie opmerking 2)	125 mg/l O ₂	75.	Gehomogeniseerd, niet gefilterd, niet gedecanteerd monster kaliumdichromaat
Totaal organische koolstof (zie opmerking 2)	37 mg/l	75.	EN 1484
Totale hoeveelheid gesuspendeerde stoffen	35 mg/l (zie opmerking 3)	90 (zie opmerking 3)	<ul style="list-style-type: none"> – Filtering van een representatief monster door een 0,45 µm-filtermembraan. Drogen bij 105 °C en wegen – Centrifugeren van een representatief monster (ten minste 5 minuten, met gemiddelde versnelling van 2 800 tot 3 200 g), drogen bij 105 °C en wegen

Opmerking 1: Deze parameter kan door een andere worden vervangen: totaal organische koolstof (TOK) of totaal zuurstofverbruik (TZV) indien er een verband kan worden gelegd tussen BZV₅ en de vervangende parameter.

⁴⁸ [...]

Opmerking 2: De lidstaten meten ofwel het chemische zuurstofverbruik (CZV), ofwel het totaal organische koolstof.

Opmerking 3: Deze eis is facultatief.

Opmerking 4: Vermindering ten opzichte van de influentvracht.

Tabel 2: De eisen voor tertiaire behandeling van lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties zoals bedoeld in artikel 7, lid 1, **of van stedelijke waterzuiveringsinstallaties voor agglomeraties als bedoeld in artikel 7, lid 3. Voor lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties als bedoeld in artikel 7, lid 1, zijn beide parameters van toepassing. Voor agglomeraties als bedoeld in artikel 7, lid 3, [...]**kan afhankelijk van de lokale situatie worden gekozen voor toepassing van één of beide parameters. De concentratie of het verminderingpercentage moet worden toegepast.

Parameter	Concentratie	Minimaal percentage voor vermindering ⁴⁹ (zie opmerking 1)	Referentiemeetmethode
Totaal fosfor (zie opmerking 2)	[...] 1 mg/l (10 000 – 150 000 i.e.) 0,5 mg/l (meer dan 150 000 i.e.)	[...] 87,5.	Moleculaire absorptiespectrofotometrie
Totaal stikstof (zie opmerking 2)	[...] 10 mg/l (10 000 – 150 000 i.e.) 8 mg/l (meer dan 150 000 i.e.) (zie opmerking 3)	[...] 80. (zie opmerking 1a)	Moleculaire absorptiespectrofotometrie

Opmerking 1: [...] Vermindering ten opzichte van de influentvracht of de in een agglomeratie gegenereerde belasting indien dezelfde graad van milieubescherming kan worden gewaarborgd. Indien een fractie gezuiverd stedelijk afvalwater wordt gebruikt voor landbouwirrigatie, kunnen de nutriënten in die fractie worden opgenomen in de berekening van de instroombelasting en worden uitgesloten van geloosde belasting.

⁴⁹ [...]

Opmerking 1a: Indien in uitzonderlijke situaties door specifieke lokale omstandigheden blijkt dat een deel van de stikstof uit stedelijk afvalwater kan worden verwijderd in de ontvangende wateren, kan tot en met [PB: datum invoegen = laatste dag van het vijftiende jaar na de inwerkingtreding van de richtlijn] in lidstaten waar de natuurlijke retentie van stikstof wordt meegenomen in de berekening van het minimale percentage voor de vermindering van stikstof als bedoeld in tabel 2 van bijlage I van Richtlijn 91/271/EEG van de Raad, voor de berekening van het minimale percentage voor de vermindering van stikstof als bedoeld in tabel 2 van deel B van bijlage I rekening worden gehouden met de natuurlijke retentie van stikstof mits aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1) de gemiddelde hydraulische verblijftijd van het geloosde effluent bedraagt ten minste 1,5 jaar voordat het het in artikel 7, lid 2, bedoelde voor stikstof gevoelige gebied bereikt;**
- 2) er geldt een programma voor permanente controle en beoordeling van de parameter totaal stikstof:**
 - (a) bij de afvoer van alle stedelijke waterzuiveringsinstallaties en in voorkomend geval in het stedelijke afvloeiingswater van agglomeraties met [...] 1 250 i.e. en hoger die zich in het afwateringsgebied van het overeenkomstig artikel 7, lid 2, als voor stikstof gevoelig aangewezen gebied bevinden; en**
 - (b) bij de relevante inlaten van het desbetreffende overeenkomstig artikel 7, lid 2, aangewezen gebied; en**
 - (c) op de representatieve bemonsteringsplaatsen in de ontvangende wateren en relevante waterlichamen in het afwateringsgebied van het betrokken overeenkomstig artikel 7, lid 2, aangewezen gebied;**
- 3) het minimale percentage voor de vermindering van stikstof in tabel 2 is bereikt. Dit percentage wordt berekend op basis van de gegevens die worden vergaard via het in punt 2) bedoelde programma voor permanente controle en beoordeling;**
- 4) het kan worden aangetoond dat de stikstoflozingen uit stedelijke waterzuiveringsinstallaties in het afwateringsgebied niet schadelijk zijn voor het milieu, met inbegrip van de biodiversiteit, en de gezondheid van de mens, en het ecosysteem niet verstoren;**

- 5) de concentraties nutriënten in de in voorwaarde 2), punt c), bedoelde gebieden voldoen aan de voorwaarde van bijlage V.1.2.1 bij Richtlijn 2000/60/EG om de goede ecologische toestand van die gebieden vast te stellen;
- 6) het gebruik van natuurlijke retentie van stikstof wordt overeenkomstig artikel 22, lid 1, punt a), aan de Commissie gemeld, alsook aan mogelijk getroffen aangrenzende lidstaten, met vermelding van alle elementen die nodig zijn om na te gaan of aan de voorwaarden 1) tot en met 5) is voldaan.

Opmerking 2: Deze eis wordt op [PB: datum invoegen = datum van vaststelling van deze richtlijn] van toepassing op bestaande stedelijke waterzuiveringsinstallaties die verplicht zijn aan de in artikel 7, lid 1, vastgelegde termijnen te voldoen, en op agglomeraties als bedoeld in artikel 7, lid 3. Totdat aan die termijnen is voldaan, zijn de verplichtingen van artikel 32, lid 3, van toepassing op deze stedelijke waterzuiveringsinstallaties.

Opmerking 3: Indien de temperatuur in het effluent van de biologische reactor lager is dan 12 °C, met inbegrip van situaties waarin het effluent van de biologische reactor kouder is dan 5 °C, kunnen de resultaten van de genomen monsters worden uitgesloten van de berekening van het jaargemiddelde voor stikstof als bedoeld in deel D, punt 4, c), van deze bijlage, indien alle volgende punten kunnen worden aangetoond:

- (1) er zijn gegarandeerd geen nadelige [...] gevolgen voor [...] het milieu;
- (2) het bereiken van de waarden voor stikstof in tabel 2 brengt geen buitensporige kosten en/of buitensporig energieverbruik met zich mee.

Tabel 3: De eisen voor quartaire behandeling van lozingen van stedelijke waterzuiveringsinstallaties zoals bedoeld in artikel 8, lid 1, of van stedelijke waterzuiveringsinstallaties voor agglomeraties als bedoeld in artikel 8, lid [...] 4.	
Indicatoren	Minimaal percentage voor verwijdering ten opzichte van de influentvracht.
Stoffen die water zelfs bij lage concentraties kunnen verontreinigen (zie opmerking 1)	80 % (zie opmerking 2)

Opmerking 1: de concentratie van de organische stoffen zoals bedoeld in de punten a) en b) moet worden gemeten.

a) Categorie 1 (stoffen die zeer makkelijk kunnen worden behandeld):

- i) amisulpride (CAS-nr. 71675-85-9);
- ii) carbamazepine (CAS-nr. 298-46-4);
- iii) citalopram (CAS-nr. 59729-33-8);
- iv) claritromycine (CAS-nr. 81103-11-9);
- v) diclofenac (CAS-nr. 15307-86-5);
- vi) hydrochloorthiazide (CAS-nr. 58-93-5);
- vii) metoprolol (CAS-nr. 37350-58-6);
- viii) venlafaxine (CAS-nr. 93413-69-5).

b) Categorie 2 (stoffen die makkelijk kunnen worden verwijderd):

- i) benzotriazool (CAS-nr. 95-14-7);
- ii) candesartan (CAS-nr. 139481-59-7);
- iii) irbesartan (CAS-nr. 138402-11-6);
- iv) een mengsel van 4-methylbenzotriazool (CAS-nr. 29878-31-7) en 5[...]methylbenzotriazool (CAS-nr. 136-85-6).

Opmerking 2: Er moet voor ten minste zes stoffen worden berekend welk percentage is verwijderd. Het aantal stoffen in categorie 1 moet twee keer zo hoog zijn als het aantal stoffen in categorie 2. Indien van minder dan zes stoffen een voldoende hoge concentratie kan worden gemeten, wijst de bevoegde autoriteit zo nodig andere stoffen aan om het minimale percentage voor verwijdering te kunnen berekenen. Het gemiddelde van de bij de berekening gebruikte **specifieke** percentages voor verwijdering van alle **afzonderlijke** stoffen wordt gebruikt om te beoordelen of het vereiste minimale percentage voor verwijdering van 80 % is bereikt.

Tabel 4: Aan monsters gestelde eis	
Aantal gedurende een jaar genomen monsters	Maximaal toegestaan aantal monsters dat niet voldoet
4 - 7	1.
8 - 16	2.
17 - 28	3.
29 - 40	4.
41 - 53	5.
54 - 67	6.
68 - 81	7.
82 - 95	8.
96 - 110	9.
111 - 125	10.
126 - 140	11.
141 - 155	12.
156 - 171	13.
172 - 187	14.
188 - 203	15.
204 - 219	16.
220 - 235	17.
236 - 251	18.
252 - 268	19.
269 - 284	20.
285 - 300	21.
301 - 317	22.
318 - 334	23.
335 - 350	24.
351 - 365	25.

BIJLAGE [...] II. VOOR EUTROFIËRING GEVOELIGE GEBIEDEN

1. Gebieden die zijn gelegen in de stroomgebieden van de Baltische Zee, de Zwarte Zee, delen van de Noordzee **en delen van de Adriatische Zee** waarvan krachtens Richtlijn 2008/56/EG is vastgesteld dat zij gevoelig zijn voor eutrofiëring. [...];
2. Natuurlijke zoetwatermeren, andere zoetwatermassa's, estuaria en kustwateren die eutroof zijn of in de nabije toekomst eutroof kunnen worden indien geen beschermende maatregelen worden genomen.

De volgende elementen moeten in aanmerking worden genomen wanneer wordt bepaald welke nutriënten door verdere behandeling moeten worden verminderd:

- a) meren en in meren/reservoirs/gesloten baaien uitmondende rivieren waarin een geringe wateruitwisseling wordt vastgesteld, waardoor accumulatie kan optreden. In deze gebieden moet ook de fosfor uit het afvalwater worden verwijderd, tenzij kan worden aangetoond dat de verwijdering daarvan geen effect heeft op het eutrofiëringsniveau. Waar lozingen van grote agglomeraties plaatsvinden, kan ook de verwijdering van stikstof worden overwogen;
 - b) estuaria, baaien en andere kustwateren waarin een geringe wateruitwisseling wordt vastgesteld of die grote hoeveelheden nutriënten ontvangen. Lozingen van kleine agglomeraties zijn in deze gebieden meestal van minder belang, maar voor grote agglomeraties moeten ook fosfor en/of stikstof worden verwijderd, tenzij kan worden aangetoond dat de verwijdering daarvan geen effect heeft op het eutrofiëringsniveau.
3. Voor de winning van drinkwater bestemde oppervlaktewateren, die een hogere nitraatconcentratie zouden kunnen bevatten dan is vastgesteld overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van Richtlijn (EU) 2020/2184, indien geen beschermende maatregelen worden genomen.

4. Gebieden waar verdere behandeling dan bepaald in artikel 7 van deze richtlijn nodig is om te voldoen aan andere handelingen van de Unie op milieugebied, met inbegrip van met name waterlichamen als bestreken door Richtlijn 2000/60/EG met een risico op het niet handhaven of bereiken van een goede ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel.
5. Alle andere gebieden waarvan de lidstaten hebben vastgesteld dat zij gevoelig zijn voor eutrofiëring.

BIJLAGE [...] **III. LIJST VAN PRODUCTEN DIE ONDER UITGEBREIDE
PRODUCENTENVERANTWOORDELIJKHEID VALLEN**

1. Geneesmiddelen voor menselijk gebruik die binnen het toepassingsgebied vallen van Richtlijn 2001/83/EG van het Europees Parlement en de Raad⁵⁰.
2. Cosmetische producten die binnen het toepassingsgebied vallen van Verordening (EG) nr. 1223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 betreffende cosmetische producten⁵¹.

⁵⁰ Richtlijn 2001/83/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 november 2001 tot vaststelling van een communautair wetboek betreffende geneesmiddelen voor menselijk gebruik (PB L 311 van 28.11.2001, blz. 67).

⁵¹ Verordening (EG) nr. 1223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 betreffende cosmetische producten (PB L 342 van 22.12.2009, blz. 59).

BIJLAGE [...] IV. BEDRIJFSTAKKEN

1. Zuivelindustrie
2. Vervaardiging van producten op basis van groenten en fruit
3. Bereiding en botteling van frisdranken
4. Verwerking van aardappelen
5. Vleesindustrie
6. Brouwerijen
7. Bereiding van alcohol en alcoholhoudende dranken
8. Vervaardiging van diervoeder uit plantaardige producten
9. Vervaardiging van gelatine en lijm op basis van huiden en beenderen
10. Mouterijen
11. Visverwerkingsindustrie

BIJLAGE [...] V. INHOUD VAN DE GEÏNTEGREERDE BEHEERSPLANNEN VOOR
STEDELIJK AFVALWATER

1. Een analyse van de uitgangssituatie van het afwateringsgebied van [...] de betrokken agglomeratie, met inbegrip van ten minste de volgende elementen:
 - a) een gedetailleerde beschrijving van het netwerk van opvangsystemen, van de opslag- en **afvoercapaciteit** van dat netwerk voor stedelijk afvalwater en stedelijk afvloeingswater en van de bestaande capaciteit voor de behandeling van stedelijk afvalwater bij regen;
 - b) **in het geval van gecombineerde riolen**, een dynamische analyse van de stromen van [...] stedelijk afvalwater bij regen, gebaseerd op **controlegegevens** of op het gebruik van hydrologische, hydraulische en waterkwaliteitsmodellen waarin rekening is gehouden met de nieuwste klimaatprognoses en waarin een schatting van de verontreinigingsbelastingen **van de parameters in tabel 1 en, in voorkomend geval, tabel 2 van bijlage I, alsook microplastics en relevante verontreinigende stoffen** die bij regen in de ontvangende wateren worden gestort, is opgenomen;
 - c) **in het geval van gescheiden riolen**, een **gedetailleerde beschrijving van de controle-eisen op relevante plaatsen van gescheiden systemen waar lozingen van stedelijk afvloeingswater naar verwachting zullen worden verontreinigd als bepaald in artikel 5, lid 2, punt d), teneinde relevante en haalbare maatregelen te bepalen als bedoeld in punt 3 van deze bijlage.**
2. Doelstellingen voor de vermindering van de verontreiniging als gevolg van [...] de overstorting **van rioolwater** [...], met inbegrip van het volgende:
 - a) een indicatieve doelstelling dat [...] de overstorting van **rioolwater**[...] **slechts een gering percentage, bij voorkeur minder dan 2 %**, vertegenwoordigt [...] van de jaarlijks opgevangen belasting van stedelijk afvalwater die is berekend bij droge weersomstandigheden.

Deze [...] **doelstelling moet** uiterlijk zijn gehaald op:

- i) 31 december [...] **2040** voor alle agglomeraties met 100 000 i.e. en hoger;
- ii) 31 december [...] **2045** voor alle agglomeraties met 10 000 i.e. en hoger [...] **als bedoeld in artikel 5;**

[...]b)de geleidelijke terugdringing van microplastics.

3. De te nemen maatregelen om de in punt 2 bedoelde doelstellingen te bereiken **en om de verontreiniging als gevolg van lozingen van stedelijk afvloeiingswater in gescheiden systemen terug te dringen op basis van het resultaat van de in artikel 21, lid 2, bedoelde controle**, vergezeld van een duidelijke vaststelling van de betrokken partijen en hun verantwoordelijkheden bij de [...] **uitvoering** van het geïntegreerde plan.
4. Tijdens de beoordeling van welke maatregelen krachtens punt 3 genomen moeten worden, zorgen de lidstaten ervoor dat hun bevoegde autoriteiten ten minste het volgende in overweging nemen:
 - a) ten eerste preventieve maatregelen die erop zijn gericht om te voorkomen dat niet-verontreinigd regenwater in opvangsystemen terecht komt, alsook maatregelen om het vasthouden van water of het opvangen van regenwater te bevorderen, en maatregelen om het aantal groene ruimten te verhogen of de hoeveelheid ondoordringbare oppervlakken in agglomeraties te beperken;
 - b) ten tweede maatregelen om het gebruik van de bestaande infrastructuur waaronder opvangsystemen, opslagvolumes en stedelijke waterzuiveringsinstallaties beter te beheren en te optimaliseren zodat ervoor wordt gezorgd dat verontreinigd regenwater wordt opgevangen en behandeld, en dat lozingen van onbehandeld stedelijk afvalwater **of verontreinigd stedelijk afvloeiingswater** in ontvangende wateren tot een minimum worden beperkt;
 - c) tot slot, waar nodig, aanvullende mitigatiemaatregelen om de in punt 2 bedoelde doelstellingen te bereiken, waaronder de aanpassing van de infrastructuur voor het opvangen, de opslag en de behandeling van stedelijk afvalwater of de aanleg van nieuwe infrastructuren, waarbij voorrang wordt gegeven aan groene infrastructuur zoals begroeide greppels, watergebieden voor behandeling en retentievijvers, ontworpen ter ondersteuning van de biodiversiteit. Voor zover relevant wordt hergebruik van water beschouwd in het kader van de ontwikkeling van geïntegreerde beheersplannen voor stedelijk afvalwater zoals bedoeld in artikel 5.

BIJLAGE [...] VI. VOORLICHTING VAN HET PUBLIEK

- 1) De bevoegde autoriteit en de exploitant(en) die verantwoordelijk zijn voor de diensten voor het opvangen en de behandeling van stedelijk afvalwater, waaronder informatie over de eigendomsstructuur van de exploitanten en hun contactgegevens.
- 2) De totale belasting van stedelijk afvalwater uitgedrukt in inwonerequivalenten (i.e.) die in de agglomeratie wordt gegenereerd met details over het aandeel van die belasting (in %) dat:
 - a) wordt opgevangen en behandeld in stedelijke waterzuiveringsinstallaties;
 - b) wordt behandeld in geregistreerde afzonderlijke systemen;
 - c) niet wordt opgevangen of behandeld.
- 3) Voor zover relevant wordt gemotiveerd waarom een bepaalde belasting van stedelijk afvalwater niet is opgevangen of behandeld.
- 4) Informatie over de kwaliteit van het stedelijke afvalwater dat vanuit de agglomeratie in elk ontvangend waterlichaam is geloosd, waaronder de volgende elementen:
 - a) de gemiddelde jaarlijkse concentraties van en de belasting aan verontreinigende stoffen die onder artikel 21 vallen en die door elke stedelijke waterzuiveringsinstallatie worden geloosd;
 - b) een schatting van de belasting van de lozingen van afzonderlijke systemen voor de in de tabellen 1 en 2 van bijlage I bedoelde parameters;
 - c) **voor agglomeraties met 10 000 i.e. en hoger**, een schatting van de belasting van de lozingen van de overstorting van gecombineerd rioolwater [...] en [...] rioolwater voor de in de tabellen 1 en 2 van bijlage I bedoelde parameters.

- 5) De totale jaarlijkse investerings- en exploitatiekosten, met een onderscheid tussen de kosten voor het opvangen en de behandeling, de jaarlijkse kosten in verband met personeel, energie, verbruiksgoederen, de administratie en andere kosten, evenals de gemiddelde jaarlijkse investerings- en exploitatiekosten [...] per kubieke meter opgevangen en behandeld stedelijk afvalwater, **en per gemiddeld huishouden indien de kosten geheel of gedeeltelijk via een watertarievensysteem gedekt worden, of per agglomeratieniveau in andere gevallen.**
- 6) Informatie over hoe de in punt 5 bedoelde kosten worden gedekt, en indien kosten via een tariefstructuur worden teruggewonnen, informatie over de structuur van het tarief per kubieke meter behandeld of opgevangen stedelijk afvalwater of per kubieke meter geleverd water, met inbegrip van de vaste en variabele kosten en een uitsplitsing van de kosten voor het opvangen, de behandeling, de administratie en andere kosten.
- 7) Investeringsplannen voor infrastructuur voor het opvangen en de behandeling van stedelijk afvalwater op agglomeratieniveau, met de voorziene gevolgen op de tarieven van stedelijke afvalwaterdiensten, en de beoogde financiële en maatschappelijke voordelen.
- 8) Voor elke stedelijke waterzuiveringsinstallatie [...] **met 10 000 i.e. en hoger:**
- a) de totale belasting (in i.e.) die is behandeld en de voor de behandeling van het stedelijk afvalwater vereiste energie (in kWh voor het totaal en per kubieke meter);
 - b) elk jaar het totaal aan geproduceerde hernieuwbare energie (in GWh/jaar), met inbegrip van een uitsplitsing per energiebron.

[...]

- 9) De totale uitstoot van broeikasgassen (in ton CO₂-equivalent) per jaar, die is geproduceerd of vermeden door de exploitatie van de infrastructuur voor het opvangen en de behandeling van stedelijk afvalwater **met 10 000 i.e. en hoger** in elke agglomeratie en, indien beschikbaar, het totaal aan broeikasgassen (in ton CO₂-equivalent) dat tijdens de constructie van die infrastructuur is uitgestoten.

- 10) Een samenvatting van de aard van en de statistieken in verband met klachten en van de antwoorden die de exploitanten van de stedelijke waterzuiveringsinstallatie hebben gegeven betreffende zaken die binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn vallen.

BIJLAGE [...] VII

Deel A

Ingetrokken richtlijn

met overzicht van de achtereenvolgende wijzigingen ervan
(als bedoeld in artikel [19])

Richtlijn 91/271/EEG van de Raad (PB L 135 van 30.5.1991, blz. 40)	
Richtlijn 98/15/EG van de Commissie (PB L 67 van 7.3.1998, blz. 29)	
Verordening (EG) nr. 1882/2003 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 284 van 31.10.2003, blz. 1)	uitsluitend punt 21 van bijlage III
Verordening (EG) nr. 1137/2008 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 311 van 21.11.2008, blz. 1)	uitsluitend punt 4.2 van de bijlage
Richtlijn 2013/64/EU van de Raad (PB L 353 van 28.12.2013, blz. 8)	uitsluitend artikel 1

Deel B

Termijn voor omzetting in intern recht

Richtlijn	Omzettingstermijn
91/271/EEG	30 juni 1993
98/15/EG	30 september 1998
2013/64/EU	31 december 2018 wat betreft artikel 1, leden 1, 2 en 3 30 juni 2014 wat betreft artikel 1, lid 5, punt a) 31 december 2014 wat betreft artikel 1, lid 5, punt b)

BIJLAGE [...] VIII

Concordantietabel

Richtlijn 91/271/EEG	Deze richtlijn
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2, inleidende tekst	Artikel 2, inleidende tekst
Artikel 2, punten 1 tot en met 4	Artikel 2, punten 1 tot en met 4
-	Artikel 2, punten 5 en 6
Artikel 2, punt 5	Artikel 2, punt 7
-	Artikel 2, punten 8 en 9
Artikel 2, punt 6	Artikel 2, punt 10
Artikel 2, punt 8	Artikel 2, punt 11
-	Artikel 2, punten 12 en 13
Artikel 2, punt 10	Artikel 2, punt 14
Artikel 2, punt 11	Artikel 2, punt 15
-	Artikel 2, punten 16 tot en met 23
Artikel 3, lid 1	Artikel 3, lid 1
-	Artikel 3, lid 2
Artikel 3, lid 2	Artikel 3, lid 3
Artikel 3, lid 1, derde alinea	Artikel 4, lid 1
-	Artikel 4, lid 2
-	Artikel 4, lid 3
-	Artikel 4, lid 4
-	Artikel 4, lid 5
-	Artikel 5
Artikel 4, lid 1	Artikel 6, lid 1
-	Artikel 6, lid 2
-	Artikel 6, lid 3

Artikel 4, lid 4	Artikel 6, lid 4
-	Artikel 7, lid 1
-	Artikel 7, lid 2
Artikel 5, lid 2	Artikel 7, lid 3
-	Artikel 7, lid 4
Artikel 5, lid 4	Artikel 7, lid 5
Artikel 5, lid 5	Artikel 7, lid 6
Artikel 5, lid 7	Artikel 7, lid 7
-	Artikel 8
-	Artikel 9
-	Artikel 10
-	Artikel 11
Artikel 9	Artikel 12, lid 1
-	Artikel 12, lid 2
Artikel 10	Artikel 13
Artikel 11, lid 1	Artikel 14, lid 1
-	Artikel 14, lid 2
-	Artikel 14, lid 3
Artikel 11, lid 3	Artikel 14, lid 4
-	Artikel 15, lid 1
Artikel 12, lid 2	Artikel 15, lid 2
Artikel 12, lid 3	Artikel 15, lid 3
-	Artikel 16
-	Artikel 17
-	Artikel 18
-	Artikel 19
-	Artikel 20

Artikel 15, lid 1	Artikel 21, lid 1
-	Artikel 21, lid 2
-	Artikel 21, lid 3
-	Artikel 22
Artikel 17, lid 1	Artikel 23, lid 1
-	Artikel 23, lid 2
-	Artikel 23, lid 3
-	Artikel 23, lid 4
-	Artikel 24
-	Artikel 25
-	Artikel 26
-	Artikel 27
Artikel 18	Artikel 28
-	Artikel 29
-	Artikel 30
-	Artikel 31
-	Artikel 32
Artikel 19	Artikel 33
-	Artikel 34
Artikel 20	Artikel 35
Bijlage I	Deel A van bijlage I
Deel B van bijlage I	Deel B van bijlage I
Deel C van bijlage I	Deel C van bijlage I
Deel D van bijlage I	Deel D van bijlage I
Bijlage II	Bijlage II
-	Bijlage III
Bijlage III	Bijlage IV

- Bijlage V
- Bijlage VI
- Bijlage VII
- Bijlage VIII

